

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Katedra Sociální pedagogiky

Gambling jako rizikový faktor u mladých sportovců

Diplomová práce

Autor: Bc. Marek Čížek

Studijní program: N7507 / Specializace v pedagogice

Studijní obor: 7502T011 / Sociální pedagogika

Vedoucí práce: Ambrožová Petra, Mgr. et Mgr. Ph.D.

Oponent práce: Semrád Jiří, doc. PhDr. CSc.

Zadání diplomové práce

Autor: Bc. Marek Čížek

Studium: P16P0875

Studijní program: N7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Sociální pedagogika

Název diplomové práce: Gambling jako rizikový faktor u mladých sportovců

Název diplomové práce AJ: Gambling as risk factor at young athletes

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce bude zaměřena na zjištění četnosti a zkušeností s gamblerským u mladých sportovců. Cílem práce je konkrétně charakterizovat nejužívanější formy hazardu u sportující mládeže, tím zprostředkovat ucelený obraz této problematiky a poukázat, jak velké riziko hazard pro danou skupinu představuje. Práce bude rozdělena na část teoretickou a empirickou. Teoretická část se bude zabývat vymezením základních pojmů související s oblastí gamblersství, kde bude popsáno nejen jeho historické vnímání a vývoj k dnešní podobě, ale i popsány jednotlivé formy hazardu a jaká rizika představují. Další kapitoly budou zaměřené na charakteristiku sociální skupiny mládeže a specifika mládeže věnující se sportu. V empirické části bude realizováno kvantitativní výzkumné šetření, při kterém bude uplatněna dotazníková metoda.

MACEK, Petr. Adolescence. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8747-7.
NEŠPOR, Karel. Jak překonat problém s hazardní hrou: příručka pro ty, kdo mají problém s hazardní hrou, kdo chtějí takovým lidem pomáhat, kdo chtějí problémům s hazardní hrou předcházet. Praha: Sportpropag, 1996.
PRUNNER, Pavel. Psychologie gamblersství, aneb, Sázka na štěstí. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-074-1.
SAK, Petr. Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-722-9042-8.

Garantující pracoviště: Katedra sociální pedagogiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Ambrožová Petra, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Jiří Semrád, CSc.

Datum zadání závěrečné práce: 06.11.2014

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval pod vedením vedoucí práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne:

.....

Bc. Marek Čížek

Poděkování:

Rád bych touto cestou poděkoval vedoucí své diplomové práce paní Mgr.et Mgr. Petře Ambrožové Ph.D. za ochotné přijetí, za odborné vedení práce, poskytnuté konzultace a podnětné připomínky. Dále bych chtěl poděkovat všem respondentů za ochotu při vyplňování dotazníků, který je neoddělitelnou součástí empirické části. V neposlední řadě děkuji všem přátelům a sportovním činovníkům za pomoc s distribucí dotazníků.

Anotace práce:

ČÍŽEK, Marek. *Gambling jako rizikový faktor u mladých sportovců*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2018. 80 s. Diplomová práce.

Diplomová práce se skládá z teoretické a empirické části. V části teoretické jsou nejprve vymezeny základní pojmy související s oblastí gamblerství, kde je popsána současná situace v České republice, ale především jsou zde zmíněné nejčastější formy gamblingu a jaké faktory napomáhají k patologickému hráčství. V následujících kapitolách je charakterizované období adolescence a vysvětleny různé pohledy na definování mládeže, konkrétněji jejího věkového vymezení. Dále nás práce seznamuje s oblastí sportu, kdy je prostor věnován porovnání pozitivních a negativních faktorů na výchovu mladých, sportujících jedinců.

Empirická část je kvantitativně zaměřená na výzkumné šetření, při kterém se uplatňuje dotazníková metoda a zjištění základních údajů od sportující mládeže z celé České republiky. Praktická část se zabývala výzkumem, jak veliký počet dnešní mládeže, věnující se sportu, má zkušenosti s gamblerstvím. Výzkum se zaměřuje i na chápání gamblingu samotnou mládeží a jeho spojitosti se sportem. Dílčím cílem výzkumného šetření bylo zjistit názory mladých sportovců na různé formy škodlivého hráčství, ale také zda mají s některými zkušenost, případně kde s nimi přichází do kontaktu.

Klíčová slova: adolescence, gamblerství, mládež, patologické hráčství, sport, výchova

Annotation:

ČÍŽEK, Marek. *Gambling as risk factor at young athletes*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2018. 80 pp. Master Degree Thesis.

This master degree thesis consists of theoretical and empirical part. The theoretical part deals with definitions about gambling, where is described the current situation in the Czech Republic. The work also defined all the most frequent forms of gambling and the factors, which cause it pathological gambling. The following chapters described a period of adolescence and explain different perspectives on youth definition, specifically about age definition. Additionally the work introduces us to the topic of sport, where they are compared positive and negative factors of the education for young athletes.

The empirical part is quantitatively focused on the survey research. This study will be performed with the help of questionnaires method and the answers from youth athletes from the Czech Republic. The study dealt with research into how large numbers of young athletes have experience with gambling activity. The research also focuses on opinions young athletes about gambling and his connection with sport. The partial goal of the research was to find relationship of young athletes to various forms of harmful gambling. But also where they come into contact with gambling, which activities are the most popular and why they started with gambling.

Key words: Adolescence, gambling, youth, pathological gambling, sport, education

Obsah

Úvod	8
1. Gamblerství	10
1.1 Rizika hazardních her a aktuální situace gamblingu v České republice.....	14
1.2 Význam hry pro život člověka	16
1.3 Formy hazardu	18
2.Sport	27
2.1 Vliv sportu na společnost	29
2.2 Sport jako výchovný prostředek	31
3. Mládež	34
3.1 Charakteristika současné mládeže	34
3.2 Adolescence.....	36
3.3 Gambling ve volném čase mládeže	38
4. Výzkumné šetření	41
4.1 Cíle a hypotézy	41
4.2 Sběr dat pro empirické šetření a využití metody	46
4.3 Charakteristika respondentů	49
4.4 Vyhodnocení a interpretace dosažených výsledků	52
4.5 Diskuze	69
Závěr	72
Seznam použité literatury	74
Seznam grafů a tabulek	79
Seznam příloh	80

Úvod

Diplomová práce na téma gambling jako rizikový faktor u mladých sportovců byla vybrána hned z několika důvodů. V dnešní době velmi výrazně roste počet lidí, kteří hazardují se svými penězi a propadají závislosti na škodlivém hráčství. Především mezi mládeží a dospívajícími je tento způsob zábavy či vidina snadného výdělku velmi populární. K tomuto stavu výrazně přispívá snadná dostupnost těchto služeb i jejich poměrně výrazná propagace v masmédiích. Což samozřejmě dnešní mládež, která stráví velké množství svého času u internetu nebo jiného média nemůže přehlédnout.

Ačkoliv ohledně témat jako jsou hazardní hry, závislost na gamblerství, patologické hráčství bylo sepsáno už značné množství prací a zaměřilo se na tato či podobná témata mnoho výzkumných šetření, v žádné z dohledaných prací není řešena otázka propojení sportu a škodlivého hráčství. Přitom se tyto dvě oblasti výrazně propojují, ať již jako možnosti k provozování hazardu v podobě sportovních sázek, nebo naopak kdy je určitá částka od loterijních firem přerozdělována na podporu sportu. Nemluvě o faktu, kdy si ve sportovní oblasti řada dětí a mladistvých hledá své vzory, idoly, které nemusí vždy působit zcela pozitivně. Je veřejně známa celá řada případů, kdy úspěšní vrcholoví sportovci propadli závislosti na gamblerství, což značně poznamenalo jejich profesní i osobní život.

I proto se tato práce zaměřuje na vnímání gamblingu, respektive hazardních her samotnými sportovci v mladém věku. Dílčím cílem práce je porovnání vztahu mladých lidí k hazardu a porovnání rozdílu mezi sportující mládeží a nesportující. Zároveň se práce zaměřuje na rozdíly v jednotlivých sportovních odvětví, zda například v kolektivních sportech jsou zkušenosti s hazardem větší než u individuálních sportů. Zajímavé bude také genderové porovnání, zda se hazardním hrám věnují více muži či ženy. Práce vznikla za účelem zjištění míry rizikového faktoru v podobě hraní hazardních her, gamblerství a škodlivého hráčství na mladé sportovce v České republice. Snahou je popsat nejčastější rizika, které gamblerství mladým sportovcům přináší. Ale i jak se s nimi dokáží či nedokáží vypořádat, a především kam až jejich závislost na hazardních hrách může dospět.

Důležitou součástí výzkumu je také samotný sport, jako prostředek výchovy. Dnešní vliv sportu je obrovský, především v oblastech kulturních, ekonomických a sociálních. Sport byl vždy oceňován pro pozitivní vliv, který dokáže předávat společnosti, zejména v oblastech fair play, respektu k autoritám, motivaci k velké dřině a snaze se stále zlepšovat. Ovšem v dnešní době se i ve sportovní oblasti objevuje daleko více negativních příkladů. V současnosti mezi nejpalcivější problémy sportu patří problém s dopinkem, komercializací sportu, přerozdělováním finančních prostředků a nerovnosti mezi jednotlivými sporty. Dále se ve sportovním prostředí také odráží negativní neduhy celé společnosti, jako jsou rasismus, násilí, politické ovlivňování a korupce, či jiné sociálně patologické jevy. Avšak sport často dokáže být i jakýmsi majákem naděje, kdy dokáže proti těmto problémům silně bojovat. Nedávným důkazem je zlepšení vztahů mezi Severní a Jižní Koreou a jejich spolupráce na Zimních Olympijských hrách 2018 v jihokorejském Pchjongčchangu. I proto se výzkumná část této práce zabývá vlivem sportu na životy mladých sportovců. Konkrétně se zaměřuje na riziko patologického hráčství, s cílem porovnat pozitivní a negativní vliv sportu u tohoto sociálně patologického jevu. A také se pokusit naleznout řešení, které by mohlo přispět ke zlepšení v této situaci.

Výsledky této práce mohou sloužit jednak široké veřejnosti pro představu počtu mladistvých věnujících se gamblingu. Ale i pro odborníky pracující s touto tematikou nebo sociální pracovníky, zabývající se problémy souvisejícími s tímto sociálně patologickým jevem. Další využití by práce mohla naleznout u trenérů a vedoucích sportovních klubů, kteří by na základě výsledků této práce mohli lépe pracovat s dětmi a mládeží, v oblasti prevence škodlivého hráčství. Zároveň by výsledky práce mohly podpořit vyvolání veřejné diskuze na téma gamblérství a přispět k rozsáhlejšímu výzkumu v této oblasti s cílem nalézt vhodné řešení pro minimalizaci počtu závislých na hazardu.

Gamblerství

Pro pojem gamblerství existuje velké množství synonym a pojmů, které se zabývají stejnou oblastí. Často jsou používány termíny patologické hráčství, závislost na hazardních hrách či škodlivé hráčství. Ovšem v definování této oblasti se většina odborných autorů shoduje na základních principech a znacích gamblerství. Patologické hráčství je i často odrazem vývoje společnosti a kultury v dané zemi. Rozdílný je pohled v různých společnostech, kdy v některých zemích jsou přísné normy týkající se hazardu, který je chápán jako něco škodlivého a pochybného. Zatím co na druhé straně jsou státy, které téměř podporují tento patologický jev, považují jej za součást zábavy, rekreace či jako důležitý zdroj příjmů. Naopak pohledy různých společenských věd jsou velmi obdobné, kdy je pojem gambling ve valné většině definován, jako určitá forma rizika s nejasným výsledkem, zakládajícím se na náhodě, za účelem získání profitu, zisku.

Z psychologického pohledu definuje Karel Nešpor hazardní hru jako činnost, ovládající život postiženého na úkor sociálních, pracovních, materiálních a rodinných závazků a hodnot. Lidé, kteří jsou zatíženi poruchou gamblerství, jsou často ochotni riskovat své zaměstnání, vztahy v rodině, porušení zákona, či se snaží jiným způsobem získat peníze nebo se alespoň vyhnout placení dluhů. Řada postižených gamblerů popisuje jakési puzení k hraní, kdy je velmi obtížné, společně se zaujetím a myšlenkami hraní ovládat. Přičemž tento stav a puzení ke hře se výrazně zvyšuje v době, kdy je jedinec ve svém životě vystavován stresu (Nešpor, Csémy, 1996).

Ze sociologického pohledu popisuje gambling britská socioložka Gerda Reith, která hazardní hry vnímá jako sázkové hodnoty, jež jsou většinou ve finanční podobě, v naději s profitovaným ziskovým výsledkem od neočekávaných budoucích událostí (Reith, 2013).

Velmi obdobně vnímají gambling i Iyer a Dannen, jenž gambling popisují jako rizikovou činnost v naději na neočekávaný výsledek. Jedná se o poměrně širokou definici, která zahrnuje veškeré riskantní akce, tudíž sem řadí i obchodní investice (Iyer, Dannen, 2018).

Grolmusová a kolegové definují hráčství jako jakékoliv jednání, které vyžaduje nevratné investice (peněžní nebo hmotný statek, který má nějakou hodnotu) s vidinou

zisku založeného na náhodě nebo nejistém výsledku, což je případ her, které vyžadují určitou dovednost (Grolmusová a kol., 2013).

Patologické hráčství je dokonce i zařazeno mezi duševní poruchy dle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů (MKN-10). Konkrétně spadá do kategorie nutkavých a impulzivních poruch (F63), které jsou charakteristické pro svou opakovatelnost, vědomou neovladatelnost a silnými impulzy k dané činnosti bez zjevné racionální motivace. Kdy působí na nemocné vlivem poškozování jejich zájmů, ale i zájmů dalších lidí. Patologické hráčství je poté považované za určitou poruchu, která spočívá v často se opakujících epizodách hráčství. Hráčství výrazně dominuje v životě subjektu nad ujmou hodnot a zájmu sociálních, vyplývajících ze zaměstnání, materiálních a rodinných (MKN-10, 2014).

Krom výše zmíněné charakteristiky poruchy patologického hráčství jsou známé odlišné druhy hráčství, které je třeba odlišovat od hráčství patologického. Na rozdíl od gamblerství se ostatní druhy odlišují samotnou osobností hrajícího jedince a jeho intenzitě prožitku z hazardu. Dle výše zmiňované klasifikace nemocí MKN-10 je nadměrné hráčství u manických pacientů (F30) nebo hráčství u sociopatických osobností (F60). Suspektní patologické hráčství je pak diagnostickou kategorií neuvedenou v MKN-10. Pro stručnější přehled vztahu jedince s hazardem dle MKN-10 slouží níže uvedená tabulka číslo 1. (Nešpor, 2011, s. 16).

Tabulka č. 1: Vztah jedince k hazardu (Nešpor, 2011, s. 16)

Vztah jedince a hazardu	Kód podle MKN-10
Hazardu se vyhýbá nebo se chová uměřeně.	Není
Rizikový hazard.	Není
Hráčství a sázkařství.	Z72.6 třetí osy MKN-10
Patologické hráčství.	F63.0
Patologické hráčství a problémy s ekonomickou situací a bydlením.	F63.0 a kód třetí osy Z59*

Zároveň je však velmi důležité vymezit hranici mezi rekreačním a již patologickým hráčstvím, jenž jak výše uvedené definice popisují má negativní vliv na život jedince a lidí v jeho okolí. Pro snadnější porozumění, kdy dochází k přechodu ze stavu pouhého příležitostného hraní k postupné závislosti na hazardu, slouží následující stupnice. Dle Prunera (2008) je stupnice hazardního hráčství následující:

Úroveň 0 - Jedná se o situaci, kdy hra není vůbec provozována.

Úroveň 1 - Za tuto úroveň se považuje čistě rekreační hraní, které nemá žádný negativní dopad na reálný život jedince ani jeho okolí.

Úroveň 2 – Druhá úroveň bývá označována již jako „problémové hraní“ a začínají se zde vyskytovat občasné, menší problémy, které ovlivňují život hráče.

Úroveň 3 – Na třetí úrovni již z důvodu hraní dochází ke vzniku velkých problémů, jenž výraznou měrou zasahují do běžného žití jedince a negativně ovlivňují nejrůznější oblasti jeho reálného života.

Úroveň 4 – V poslední úrovni je samotné hraní motivované snahou o nalezení řešení z už existujících problémů, které jsou spojeny s patologickým hraním. Což ovšem má za následek soustavné prohlubování a zvětšování již nastalých problémů (Pruner, 2008).

Zde je potřeba zdůraznit, jak tenká může být hranice mezi nárazovým hraním a již patologickým hráčstvím. Za patologické hráčství jsou považovány často opakované epizody hráčství, které převládají v životě patologického hráče nad jeho sociálními, materiálními, rodinnými a pracovními hodnotami a závazky (Nešpor, 2012). A právě pravidelnost a dominantnost nad ostatními aspekty života hrajícího jedince, jsou odlišující faktory pro patologické gamblerství. Jako příklad nárazového hráčství můžeme uvést sázení sportky, které může být provozované pravidelně, avšak

bez zásadního negativního dopadu na jejich život. V tomto případě se jedná pouze o příležitostné hraní pro zálibu s touhou po nečekaném zisku.

Avšak stále je nutné mít na paměti, že drtivá většina závislých gamblerů začínala pouhým příležitostným hraním. Kdy se tedy stávají menší drobné problémy během občasného hraní těmi opravdu vážnými a přerůstající ve skutečnou závislost? Tento rozdíl celkem přesně popisuje diagnóza pro potíže s hazardními hry od Philipa Wanga. Ten uvádí konkrétně devět bodů pro diagnózu škodlivého hraní (Wang, 2016).

Potřeba hrát se stále se zvyšujícím množstvím peněz, pro dosažení požadovaného vzrušení.

Podrážděnost a neklid u člověka, jenž se snaží omezit či snížit hazardní hraní.

Opakované neúspěšné úsilí o kontrolu nad hrou nebo o její zastavení a omezení.

Časté myšlenky o gamblingu (Promítání si minulých herních zážitků, vyvíjet či zlepšovat herní strategii, uvažování nad možnostmi příjmu peněz pro hazard)

Časté hraní hazardní hry, když se cítí sklíčený a vynervovaný.

Při prohře peněz v hazardu se často vrací, aby získal ztracenou částku zpět.

Skrývání herní činnosti za pomoci lží.

Ohrožuje nebo už dokonce ztrácí významný vztah (práce, škola, rodina) z důvodu gamblerství.

Spoléhat se na ostatní, při řešení finančních problémů, vzniklých hraním hazardu.

Krom výše zmíněné diagnostiky Wang popisuje patologické hráčství jako poruchu zahrnující časté problémy s chováním, způsobující úzkost a další výrazné obtíže, v důsledku hraní hazardních her. Wang přirovnává závislost na gamblingu k závislosti na alkoholu či drogách, když lidí touží po hazardu obdobně jako po jiných látkách. Patologické hráčství může zapříčinit finanční problémy, výrazně narušit vztahy rodinné i profesní, zároveň však může potenciálně dojít k právním problémům (Wang, 2016).

Rizika hazardních her a aktuální situace gamblingu v České republice

Problém hazardu a závislosti na něm je poměrně často ve společnosti zmiňován. Tudiž i sílí tlak veřejnosti a příslušných odborníků na stát, aby lépe usměrňoval provoz a přístup k hazardním hrám. Především z důvodů zasahování hazardu do života běžných občanů a jeho dopadu na kulturní i společenský život. Na druhé straně zase stát musí kalkulovat s příjmy, které do státního rozpočtu hazard přináší a také se vypořádat s případným tlakem hráčské lobby, při případném usměrňování. I přesto v posledních letech vyšla celá řada vyhlášek zakazující herny v různých městech, nebo alespoň v určité vzdálenosti od škol. Také města celkem významně omezují světelné reklamy, kterými byly vždy tyto herny snadno identifikovatelné. Ovšem i přesto je stále velké množství mladistvých, kteří gamblerství propadají a nemusí se jednat pouze o to klasické v hernách na automatech. Dnes jde velice často i o sportovní sázení, které zatím příliš regulováno nebylo.

Velmi často se mu věnují samotní mladí sportovci, ať již stále aktivní, či tací, co dříve provozovali sport a mají k němu stále pozitivní vztah. V dnešní moderní době není pro nezletilé těžké si díky snadnějšímu přístupu k aplikacím v mobilních zařízeních, nebo na internetu zařídit účet a sázet tak prakticky kdykoliv a kdekoliv. O to více je velmi důležité nabídnout dětem a mladistvým efektivní využití volného času a dát jim k dispozici dostatečný výběr aktivit, kterým se mohou věnovat a budou je plně naplňovat. To samozřejmě není vůbec jednoduché v konkurenčním boji s dnešními vyvinutými počítačovými hrami a herními konzolemi, které děti a mladistvé logicky přitahují a jsou schopni u nich strávit celé hodiny.

Problémové hráčství navíc může negativně ovlivňovat i různé oblasti v životě člověka. Počínají od zdraví, přes zhoršení mezilidských vztahů, komplikace v zaměstnání, až po problémy s financemi. Ovšem kromě zmíněných problémů existují u patologického hráčství i významné komorbidity mezi které můžeme zařadit například kompulzivní poruchy chování a alkoholismus. Vztah mezi těmito komorbidity a problémovým hráčstvím je propojený a vzájemně se mohou negativně ovlivňovat.

Je známa souvislosti mezi dostupností příležitostí ke gamblingu a výskytem sociálně patologického hráčství v komunitě (Griffiths, 2013).

V dnešní společnosti jsou hazardních hry a sázkové příležitosti velmi snadno dostupné takřka pro všechny sociální skupiny různého věku. Na začátku roku 2010 vznikl dokument s názvem: Hazard v Česku je třeba konečně omezit, na kterém se podílelo jedenáct odborných autorů. Tento dokument vznikl především z pohnutky a snahy změnit situaci okolo hazardu v České republice, která se do roku 2010 vůbec nezměnila. Dokument sloužil především jako návod pro parlament a vládu, jak situaci zlepšit, ovšem zaměřoval se i na všechny občany, aby k omezení hazardu přispěli v rámci své působnosti a uvádí i řadu příkladů. Mezi doporučení, jak situaci zlepšit autoři zmiňují například zákaz klamavé reklamy, striktní zákaz hazardu u nezletilých a tvrdé sankce při porušení či zmiňují novelizovat zákon 202/1990 Sb. tak, aby se zavedlo standartní a transparentní zdanění podnikatelům v hazardu (Nešpor a kol., 2011).

Ovšem je nutné zmínit, že v posledních letech v České republice je celkem evidentní snaha o zpřísnění regulace hazardu a mnohé městské vyhlášky se snaží bojovat s hazardem. Například je téměř nemožné nepostřehnout upozornění, které zaznívá u reklamních spotů, zaměřených na gamblerství v rozhlasovém vysílání. Celkově se podmínky pro reklamu hazardu zpřísnily a zmizely například i výrazně blikající výlohy, jež byly dříve velmi hojně využívány. Dále v některých obcích došlo k uzavření heren, které byly v blízkosti škol. Ovšem i přesto stále není složité si tuto formu zábavy vyhledat a uskutečňovat a dle mnohých odborníků přijatá opatření nejsou zdaleka dostačující. Jelikož na druhé straně zase stojí práva na ochranu svobodného podnikání, ale i lobby z herního průmyslu. Proto můžeme konstatovat, že bez kvalitního výzkumného šetření lze jen těžko posoudit účinnost přijatých opatření pro boj s hazardem a pouze čas ukáže, zda byla dostatečně účinná nebo nikoliv. Máme-li ale najít opravdu potřebné opatření, po kterém mnoho odborníků již nějaký čas volá, jedná se o centrální registr hazardních hráčů, který by měl zabránit v hraní lidem, kteří pobírají sociální dávky. Bohužel však plánované spuštění toho registru se z nejrůznějších důvodů stále odkládá.

Ovšem samotné omezování a regulace hazardu nejsou zdaleka dostačující v boji proti patologickému hráčství a gamblingu. Obecně je za nejúčinnější formu boje proti

rizikovému chování a vzniku závislého chování považována prevence a osvěta. A právě z hlediska primární prevence či jiných podpůrných opatření v oblasti patologické závislosti na hazardu je v České republice značný prostor pro zlepšení. V současnosti u nás služby, které by se věnovali primární prevenci, specializovanému poradenství, následné péči nebo nízkoprahovým službám pro včasný záchyt sociálně patologických hráčů v podstatě neexistují. V posledních letech se sice projeví určité snahy o rozvoj v této oblasti, ale stále stojíme téměř na začátku ve tvorbě funkční sítě pro pomoc lidem, kteří mají problémy s hraním hazardních her (Vacek, 2014).

Oproti tomu Valenta (2018) upozorňuje na riziko přílišné regulace hazardu. Valenta se konkrétněji zaměřuje na oblast nelegálního hazardu. Zmiňuje skutečnost, že přílišná regulace hazardu nemusí být vždy správnou cestou. Jelikož přílišná regulace a nedostupnost těchto aktivit otevírá nový prostor nelegálnímu hraní, které je podstatně nebezpečnější. Navíc boj proti nelegálnímu hazardu je velmi složitý a mnohdy se jedná o dlouhodobý proces na který musí být vynaloženy nemalé náklady (in Ambrož a kol., 2018).

Význam hry pro život člověka

Hra má v životě člověka nezastupitelnou roli. Jednoduší definice hry by mohla být popsána jako činnost, při které se člověk baví, učí, prožívá sounáležitost s okolím (lidmi, přírodou) a dosahuje úspěchu či se vyrovnává s neúspěchem. V širším slova smyslu je hra jakousi přípravou na reálný život, především pak u dětí lze hru s jakousi nadsázkou chápat jako práci dětí. Hra nám pomáhá se zdokonalováním již od útlého dětství, rozvíjí naši fyzickou zdatnost, posiluje sebevědomí, zlepšuje naši manuální zručnost, ale i rozšiřuje obzory o nové vědomosti a dovednosti. Význam hry pro život člověka je nesporný, což dokazuje i rozsáhlý prostor, který je hře věnován v literatuře.

Kromě základní funkce výchovné má hra i několik dalších důležitých funkcí. *Při hře se často uplatňuje řada kognitivních procesů (představivost, fantazie, hráčská inteligence, schopnost anticipace, pozornost, paměť apod.). Projevuje se zde i řada osobnostních vlastností (hravost, soupeřivost, persistence, rozhodnost, míra dominance, kooperativnost, ochota riskovat apod.). Vlastní herní činnost zpětně může vést k dalšímu*

ovlivnění podoby osobnostních vlastností i kvality kognitivních procesů (Prunner, 2008, s. 26).

Ve spojitosti s volným časem je hra popisována za „časově ohraničenou svobodnou činnost skupiny nebo jednotlivce, dítěte i dospělého, která vychází ze zájmu subjektu a její smysl je buď obsažen v činnosti samé, anebo stojí mimo hru (např. motiv nebo cíl)“ (Němec, 2002, s. 88-91). Němec také považuje hru za prostředek k uskutečňování potřeb a naplňování cílů. Od běžných životních činností se hra odlišuje především vlastními specifickými pravidly a herními prvky. Samotná hra nám pak přináší kromě zábavy a napětí i uspokojení potřeb, prožitky ze hry či určité poučení. Velmi důležitý faktor, který nám hra dává je pocit radosti z vítězství nebo naopak pocitu zklamání a nezdaru z případné prohry. Obecně u převážné většiny her platí, že mají určitá pravidla, pevně daný řád a jsou ohraničena vlastním herním prostorem, časem a počtem účastníků. Další zásadní vlastností hry je dobrovolnost a svoboda rozhodnutí, se kterou její aktéři vstupují do hry (Němec, 2002).

Během hry nám je navíc umožněno se psychicky odreagovat od všech problémů, povinností, běžných starostí a soustředit se výhradně na hru. V daný okamžik je člověk zároveň schopný se vžít do rozdílné společenské role, oproti té každodenní v běžném životě. A právě pocitu rozptýlení, odreagování a určitého psychického odpočinku jsou jedny z mnoha důvodů proč lidé hrají hry (Prunner, 2008). Dalším důvodem poté často bývá samotná soutěživost a snaha dosáhnout výhry, určité prestiže a uznání. Všechny zmíněné aspekty jsou společným znakem jak pro hry sportovní, tak i hazardní.

Hazardní hraní se řadí mezi nejběžnější závislostní chování. Společně s drogovou závislostí, závislostí na tabáku a alkoholu patří k nejrizikovějším současným závislostem. Zároveň se uvedené rizikové závislosti velmi často kombinují. (Velímová 2010).

Děti a mládež spadají do jedné z nejrizikovějších skupin závislostí, navíc závislost u této skupiny vzniká velmi rychle, zpravidla už během několika týdnů nebo měsíců. Mnohdy samotné děti a dospívající inspirují ke hře jejich vlastní rodiče, kteří se potýkají s problémy v oblasti hazardních her. Nebo jiným škodlivým chováním přispívají k pravděpodobnosti přenosu závislosti na své děti, po které tím vytváří asociální prostředí (Nešpor, Csémy, 1996).

Vznik patologického hráčství u dětí a mládeže je v literatuře popisováno v důsledku interakce rizikových činitelů, které se vyskytují ve více rovinách a zahrnují oblast biologickou, psychologickou, ale také sociální. U roviny sociální jsou důležité například očekávání, jež jsou spojována s gamblingem, také jeho propagace a snadná dostupnost hazardu pro dospívající. Z těchto hledisek je situace v České republice velmi riziková, jelikož u nás existuje široká nabídka různých forem hazardu, a to i pro nezletilou mládež (Nešpor, 2011). Pro mladistvé se může pouhé experimentování a zábava, z hlediska jejich vnímání, přeměnit ve velmi rizikovou činnost, ať již z důsledku vysoce očekávaného úspěch a finančního výdělků.

Formy hazardu

Jak již bylo zmíněno v předešlé kapitole, samotná hra má pro člověka nezastupitelný význam a značným vlivem se podílí na formování osobnosti. Samotné hry jsou spjaty s lidstvem už od pradávna a podobně starý základ mají i hazardní hry. Již dříve se lidé bavili různými formami sázek a her, kde bylo štěstí výrazným faktorem. S vývojem společnosti dochází také k proměně v oblasti gamblerství, ale význam hry zůstává téměř totožný. V dnešní společnosti existuje mnoho možností a variant, jak lze hazard provozovat. Ale zároveň i ve většině společenských her a jiné běžné zábavě ve společnosti můžeme dohledat prvky náhody a rizika. A právě rozlišit co je a co není hazard nebývá vždy jednoduché. Peníze a jiné hmotné statky hrají u patologického hráčství výraznou úlohu. Podílejí se na vytváření tzv. bludného kruhu hazardu. Kdy se z rostoucích problémů snaží hráč uniknout, avšak opět ke hře, čímž vznikají další problémy, další hry. Za patologické hráče se nepovažuje například náruživou čtenářku detektivek ani vášnivého sběratele, i když jim jejich záliby mohou způsobovat problémy. *Pro hazard je typické, že si hráč může koupit možnost výhry. Slibovanou a nesplněnou výhrou mohou být peníze, zboží nebo zahraniční cesta“ (Nešpor, 2012, s. 10).* Jak Nešpor (2012) popisuje, důležitým faktorem u hazardu je možnost koupení si určité šance či naděje na výhru. A jaké jsou v současné době nejčastější formy gamblerství, při které hře lidé nejvíce doufají v možnost výhry a jaký typ hraní upřednostňuje dnešní mládež?

Technologický vývoj lidské společnosti má logický dopad i na oblast hazardních her. A právě technický vývoj můžeme sledovat například u hracích automatů, které jsou v České republice jednou z nejvíce rozšířených variant pro hazardní hraní. Ty většinou můžeme najít v hernách, kasinech a také v restauračních zařízeních, kde jsou potom nejtypičtější tzv. výherní automaty. Současně se ale technický vývoj výrazně podepisuje na přesouvání zábavy do virtuálního světa internetu. V následujících podkapitolách si představíme nejčastější formy hazardních her u nás.

Automaty (výherní automaty)

Jak bylo výše zmíněno, automaty dlouhodobě patří mezi nejrozšířenější varianty hazardu. Přístroje, které nám umožňují sázet a mít určitou naději na občasnou výhru peněz, byly u nás veřejně instalovány až po roce 1989. Výherní automaty mají v České republice trvale největší podíl v oblasti vsazených celkových objemů peněz (Prunner, 2008). Avšak v posledních letech dochází k výraznému snižování počtu hracích přístrojů. Automaty se nejčastěji nachází v hernách a kasinech, či v hospodách.

Značnou výhodou automatů je jejich jednoduché ovládání, ale při tom jsou vizuálně velmi lákavé a lidé jsou schopni u nich prosedět celé hodiny. Dle dostupné literatury bývají výherní automaty rozděleny dle částky, která je do přístroje vložena a případné výhry, kterou může hráč vyhrát. Toto rozdělení je ale velmi diskutabilní, jelikož každý vnímá velikost vkladu a možnost výhry odlišně. Pro mnoho lidí může být rozdílný názor, kdy se jedná o vysokou a kdy naopak o nízkou částku. Subjektivní problém s tímto dělením potvrzují technicky proveditelné možnosti přeprogramování, čímž lze pozměnit velikost sázek a případných výher (Prunner, 2008). Hlavní nebezpečí těchto přístrojů spočívá v možnosti výhry většího množství peněz i přes menší výši vkladu, kdy mnoho hráčů tento fakt přisuzuje vlastnímu umění a nikoli štěstí. Mnoho hráčů si dokonce vytváří i vlastní teorie, které následně spojují s případnými výhry a snaží se o jejich zopakování.

Je velmi důležité zmínit, že výherní automaty jsou naprogramovány k dlouhodobému zisku pro jejich majitele, o čem už vypovídá i samotný název „výherní automaty“, kdy je nutné si uvědomit, že to nejsou hráči, kdo vyhrává, ale majitelé

automatů. V současné době se můžeme setkat s různými druhy a typy přístrojů, které můžeme rozdělit na výherní hrací přístroje (VHP) a video-loterijní terminály (VLT). Základním principem jsou hry stejné, kdy stačí vložit určitý obnos peněz a kliknout na tlačítko „start“, poté je vše následující pouze o štěstí. VHP jsou tradiční, starší modely, které bylo dříve možné nalézt v téměř každém druhém hospodském zařízení. Mají z pravidla tři mechanické otočné válce s určitými symboly, většinou různé druhy ovoce. Zásadní odlišení VHP je jejich vlastní počítač a naprogramování u každého přístroje. Zatímco novější VLT jsou řízeny centrálním počítačem a samotná hra je pouze zobrazena na dotykové obrazovce, avšak princip hry zůstává stejný. Výhodou u VLT je možnost hraní více herních variant (Záruba, 2016).

Na celkový počet technických přístrojů má vliv ministerstvo financí a jednotlivé obce. Ministerstvo financí, konkrétně odbor 34 - Státní dozor nad hazardními hrami pravidelně zveřejňuje přehled technických herních zařízení v České republice, kterým vydalo povolení. K aktuálnímu datu 13.3.2018 je celkový počet povolených technických herních zařízení 7458 kusů. V porovnání například s rokem 2013, kdy bylo k datu 30.6. povoleno 60461 kusů, se jedná o výrazný úbytek povolení pro tyto zařízení (Přehled výsledků provozování loterií a jiných podobných her, 2016).

Ačkoliv je výrazný pokles technických herních zařízení pozitivní zprávou, je potřeba zohlednit vývoj společnosti a čím dál výraznější přesun mnoha oblastí do virtuálního světa internetu. A podobná situace nastává i u gamblingu, kdy pro mnoho hráčů je pohodlnější hrát přes internet kdykoliv a kdekoliv budou chtít.

Kurzové sázky

Dříve by nejspíše bylo možné tuto kapitolu nazvat na místo kurzových sázek spíše sázky sportovní. V minulosti byla největší obliba kurzových sázek při koňských dostizích, které byly vždy vnímány za váženou společenskou událost, kde docházelo krom zmíněného sázení i k řadě společenských kontaktů a často se zde uzavírali i různé obchodní dohody. Ovšem i při této významné události byli lidé schopni prohrát značné finanční prostředky a výrazně tím zasáhnout do svého života (Prunner, 2008). Ale v současnosti jsou vypisovány kurzové sázky takřka na cokoli od koňských dostihů,

přes nejrůznější společenské události, výsledky politických voleb, ekonomických aktivit, hudebních soutěží po nejrůznější sportovní disciplíny. U kurzového sázení se na rozdíl od herních automatů lidé nespolehnají na pouhé štěstí a náhodu, ale do značné míry na svůj vlastní úsudek, nejnovější informace a pravděpodobnost výhry.

Zároveň sportovní sázky velmi ovlivňují samostatný sport, jak popisuje britský profesor Barrie Houlihan ve své knize Sport a společnost. Kdy na jedné straně jsou vnímány negativní stránky, které kurzové sázení vyvolává. Mezi ně patří především samotný gambling a problémy které způsobuje. S ním jsou do jisté míry souvisejí i snahy o ovlivňování sportovních výkonů, potažmo výsledků, ale dokonce i korupce ve sportu. V boji proti těmto problémům jsou vynakládány nemalé finanční prostředky na monitorování zápasů, se snahou zabránit možnému ovlivnění sportovních klání. I přes zmíněné problémy jsou sportovní sázky nesmírně důležité a přináší i mnoho pozitivních stránek pro sport. Zcela jistě přitahují větší množství diváků ke sledování sportu, jelikož se sázkaři logicky zajímají o své investované peníze. Ještě podstatnější význam představují výnosy ze sportovního sázení, kdy jsou určité částky poskytovány na podporu sportovním svazům, oddílům či v podobě sponzorství samotným sportovcům (Houlihan, 2008). Mnoho současných sportovců také často zmiňuje různé výhružky, urážky a nátlak, který na ně vytváří pravděpodobně neúspěšní sázkaři a patologičtí hráči.

Kurzové sázení zaznamenává stále větší rozvoj, kdy především u mladé generace je velmi populární. *„Od roku 1994 zaznamenalo kurzové sázení v České republice poměrně zajímavou genezi. Po počátečním pozvolném nárůstu došlo od roku 2000 k vývoji velmi dynamickému. V roce 2006 bylo v kurzovém sázení vsazeno již přes 12 miliard korun“ (Prunner, 2008, s. 52).* Ke značném zvyšování vsazených částek u kurzového sázení docházelo i v následujících letech, kdy je však nutné započítávat i stále populárnější internetové kurzové sázky. Jak můžeme vidět v tabulce č.2 dle statistik ministerstva financí z roku 2016. Bylo v roce 2016 vloženo v internetovém a běžném kurzovém sázení přes 57 miliard korun. Kurzové sázení zprostředkovávají sázkové kanceláře, které nabízí nepřeborné množství sázkových variant, přičemž se stále snaží přicházet s novými možnostmi, aby přilákali větší počet zákazníků či podpořili aktivitu těch stávajících. U sportovního sázení je ještě více než u výherních automatů dokazatelný technologický pokrok společnosti, kdy dnes

už drtivá většina sázkařů využívá možnosti sázet online přes internet nebo přes mobilní aplikace. Což dokládají i poslední zveřejněné statistiky ministerstva financí z roku 2016, kdy do internetového kurzového sázení byla vložena 7x vyšší částka než v kamenných prodejnách viz. tabulka č.2 (Přehled výsledků provozování loterií a jiných podobných her, 2016).

Tabulka 2: Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2012-2016 (v Kč)

	Rok	Vloženo	Vyplaceno	Příjmy ze hry
Kurzové sázky	2012	7 605 314 622,-	5 591 466 079,-	2 013 848 543,-
	2013	6 564 428 347,-	4 995 570 224,-	1 568 858 123,-
	2014	6 202 645 984,-	4 445 660 229,-	1 756 985 755,-
	2015	5 793 795 810,-	4 332 988 223,-	1 470 816 036,-
	2016	7 020 091 116,-	5 521 532 031	1 498 575 815,-
	Internetové kurzové sázky	2012	14 413 021 783,-	12 468 924 298,-
2013		22 460 120 421,-	19 967 974 913,-	2 492 145 508,-
2014		29 404 670 155,-	26 078 338 291,-	3 326 331 864,-
2015		38 053 287 862,-	33 881 866 245,-	4 171 421 617,-
2016		50 379 380 318,-	45 180 224 867,-	5 199 155 451,-

V konkurenčním boji provozovatele internetového sázení nabízí různé lákavé nabídky pro přitáhnutí zákazníků ke své společnosti. Například dnes je již zcela běžný tzv. vstupní bonus, který při dobití určité sázky sázející dostane zdarma, ovšem za podmínky vsazení určité částky, což opět podporuje aktivitu sázejících. Další velikou výhodou sázkových společností v internetovém prostředí je zprostředkovávání živých

přenosů ze sportovních klání, kdy lidé mnohdy nemají jinou variantu, kde daný sport sledovat. To může být často spojené s uzavřením sázky či vložení peněz na daný účet.

Kdy dnes už je běžnou záležitostí, možnost vsadit si na různé situace u právě probíhajícího sportovního přenosu. A právě během sledování sportovní události je velké množství příležitostí k uzavření sázek, které stěžují sebeovládání sázkařů. Naopak teoretickou výhodou na straně sázejících mohou být nejrůznější analýzy, minulé výsledky, diskuzní fóra s ostatními sázkaři, přehled sázek jiných sázejících a statistiky konkrétních sportů, čímž mohou sázkaři snížit procento náhody a spíše spoléhat na pravděpodobnost. Bohužel u patologických hráčů se nemusí vždy jednat o výhodu, zejména v situacích, kdy si je jedinec natolik jistý svou znalostí daného sportu. Ten totiž může veškeré neúspěšné sázky a prohrané peníze přisuzovat pouhému smolnému období a snažit se jej překonat, často i zvyšováním sázek, to vše může mít za následek ztrátu sebekontroly a propadnutí gamblingu.

Karetní hry

Karetní hry jsou oblíbeným způsobem zábavy u všech generací od nejmenších dětí po seniory, u mnohých rodin a přátelských skupin často i zlepšují soudržnost a vzájemné vztahy. Jelikož však u výše zmíněné zábavy nebývají vloženy žádné finanční ani hmotné prostředky, neřadíme je mezi hazardní hry. Stejně tak nahlížíme na kontrolované, příležitostné hraní s přáteli o pár drobných, ale jakmile se ve hře objevuje možnost motivační finanční výhry, hrozí zde riziko pro vznik závislosti. U karetních her považujeme za hazardní hraní, když hráč již nehraje pro zábavu a hra u něj již postrádá pozitivní stránky, ale spíše ji propadá a negativně ovlivňuje jeho život (Prunner, 2008).

Původ karetních her se datuje již od dvanáctého století a vznikly v Číně. Dle názorů Nešpora sice není každá hra s kartami hazardní, ale karetní hry s hazardem jsou dost rozšířené. Zmiňuje zde i nepravdivé přísloví „komu karty v ruce šustí, toho štěstí neopustí“ o čemž by mohli vyprávět nejen celé generace hazardních hráčů, ale také jejich rodiny, kterým dopady z gamblerství jejich blízkých značně zasáhly do běžného života.

Dost vypovídající o tomto faktu je úryvek z knihy Už jsem prohrál dost, kdy patologický hráč popisuje své zkušenosti s hazardem, které právě začaly hraním karet (Nešpor, 2012).

„Karty jsem hrál hned po vyučení, ale to jsem nehrál o nějaký velký částky peněz, to mi žádné problémy nedělalo. Ale začátkem roku 1992 mě chytila hra na hazardních automatech. Odešel jsem od rodiny, ztratil jsem všechny přátele, protože už jsem neměl peníze, tak jsem si od nich vypůjčoval, ale už jsem je nevrátil, protože jsem je prohrál.“ (Patologický hráč, 30 let), (Nešpor, 2012, s. 11).

Nešpor dále zmiňuje nebezpečnost velmi oblíbené kombinace hraní karet a konzumace alkoholu, jenž dle něj dokáže hráči otupit zbytky zdravého rozumu. Často poté nastává situace, kdy hráč řeší problémy s gamblingem dalším alkoholem. To můžeme mít za následek vzniknutí kombinované závislosti (Nešpor, 2012).

Mezi nejoblíbenější hazardní karetní hry patří různé varianty pokeru, Black Jack, Baccarat a u nás také velmi dobře známá Mariáš. Především obliba pokerová varianty Texas Hold'em u nás vzrostla přibližně od roku 2005 a stala se doslova fenoménem. Výrazně vzrostla sledovanost televizních pořadů, zprostředkovávající živé přenosy z významných pokerových turnajů, ale výrazně narostl i prodej karet i hracích žetonů pro poker. Obzvláště u mladých dospívajících tato pokerová varianta nabrala na popularitě a rychle se zařadila mezi nejvyužívanější hazardní hry. Fascinování příběhy o profesionálních hráčích pokeru si mnoho dospívajících vysnilo podobné životní uplatnění a snažili se navázat na své vzory. Avšak mnoho profesionálních pokerových hráčů je placeno od provozovatelů pokerových turnajů a významných reklamních značek v pokerovém světě. Tudíž těmto firmám jde především o pozitivní propagaci a přilákání co největšího množství zákazníků za účelem dosažení zisku.

Poker je oficiálně je v České republice vnímán za hazardní hru až od počátku roku 2012, kdy novela loterijního zákona definuje pravidla pro hraní pokeru. Konkrétně jsou karetní hry definovány zákonem č. 202/1990 Sb., České národní rady o loteriích a jiných podobných hrách, ve znění pozdějších předpisů § 2, písm. m) jako: *„turnajové nebo hotovostní sázkové hry provozované za pomoci karet, při nichž není předem určen počet účastníků a ani není známa výše vsazených částek, kdy účastníci platí vklad (sázku) nebo startovné, jehož návratnost se účastníkovi nezaručuje.*

Výhra se vypočítává podle podmínek stanovených herním plánem. Sázkové hry podle tohoto ustanovení nelze provozovat v mobilních hernách (kasinech)“. Provozování těchto her umožněné pouze v místech s licenci ministerstva financí České republiky, běžně jsou nejčastěji provozována v kasinech (Zákon č. 202/1990, Sb. Zákon České národní rady o loteriích a jiných podobných hrách, 2018, online).

Mezi odborníky i laickou veřejností se po celém světě vedou spory o posuzování pokeru jako hazardní hry, kdy odpůrci proti regulaci argumentují tím, že o úspěchu v pokeru rozhodují dovednosti a zkušenosti, nikoliv pouhá náhoda a štěstí. Například autoři Dedonno a Detterman se ve společném díle zabírali otázkou, zda je poker o dovednosti? A jak již název této práce: *Poker Is a Skill* (Poker je dovednost) vypovídá dospěli k závěru, kdy jednoznačně považují poker z větší části za dovednost než pouhé štěstí. Za důvody, proč je poker brán jako hazard, označují nízkou spolehlivost v krátkých relacích, ovšem z dlouhodobého výhledu jsou rozhodující dovednosti, jak dokládají jimi prověřené studie (Dedonno, Douglas, 2008).

Avšak pro nás je rozhodující právní pohled na věc v České republice. A dle výše uvedeného zákon a citace z něj vyplívá, že sport je u nás považován za formu hazardu, což ostatně potvrdil i Ústavní soud svým verdiktem (Nález Ústavního soudu, 2014). Ze sociálního pohledu není ovšem důležité, zda se právně jedná o hazard nebo je poker považován za sport. Zdaleka vypovídající je skutečnost, že při provozování této činnosti a zábavy mohou lidé podlehnout závislosti na gamblingu.

Obdobně jako u dříve zmíněných hazardních forem i karetní hry se z velké části odehrávají v internetovém online prostředí. I zde se podobně jako u internetových kurzových sázek snaží poskytovatelé stránek zaujmout hráče, ať již přes různé akce, vzhledem stránek či poskytnutím určité sociální sítě pro hráče. Hráči si v online prostředí utváří svou vlastní identitu a mohou zde komunikovat s ostatními hráči, probírat různé strategie, pochlubit se svými výsledky a zkušenostmi. Což je inspiruje a motivuje k dalšímu hraní a roste zde riziko prohloubení závislosti.

Online poker je často podporován i formou reklam a grafické designy stránek bývají charakteristické fotografiemi slavných pokerových hráčů nebo jiných významných celebrit. Časté jsou i další formy propagace v masmédiích, kdy slavní lidé prezentují

poker jako vhodný způsob zábavy pro trávení volného času a také jako snadnou možnost výdělků. Společnosti se logicky snaží získat pro své reklamní kampaně nejúspěšnější pokerové hráče a jiné celebrity, kteří mohou především na mládež působit v roli jejich vzorů a využít tak jejich popularity. V minulosti i v současnosti se na reklamách pro hazard podílelo i několik významných sportovních osobností z různých sportů (Mcmullan, Kervin, 2012).

Další formy hazardních her

Mezi další běžně užívané hazardní hry v České republice zcela jistě patří hraní **rulety**, ať již živé v kasinu s krupiérem nebo elektromechanické rulety či virtuální online rulety na internetu. U rulety nejsou žádné pochybnosti o jejím zařazení mezi hazardní hry. U hráčů je oblíbená pro svoji herní rozmanitost a počet herních kombinací, které může sázející sám zvolit. Ačkoliv se někteří hráči domnívají o určitém systému u této hry, je hra založena čistě na náhodném zapadnutí kuličky ke konkrétnímu číslu.

Za stále rozsáhlou skupinu sázení lze prostřednictvím sázkových ticketů považovat **loterii**. K rozvoji loterie a její popularitě výrazně napomohlo období, kdy nebylo možné na území České republiky hrát na výherních automatech ani provozovat jiné hry v kasínech. Loterie u nás získala určitou tradici, kdy si lidé jednou za týden vsadili za poměrně přijatelnou částku a doufali ve výhru, která by jim změnila život. Loterijní hry prošly také značnou modernizací a dnes jsou volně dostupné na internetu nebo na mnoha prodejních místech. Provozovatelé loterií se snaží prodat svůj produkt i pomocí propagace v masmédiích, kdy lidem prezentují určitou iluzi se šancí na pohádkový život milionářů, který může získat každý (Prunner, 2013).

Oblíbenou variantou jsou také zdánlivě nepříliš nebezpečné **losy**, prezentovány především stíracími losy. Přitažlivost losů spočívá v téměř ihned dostupném výsledku, kdy sázející při stírání losu doufá v peněžitou výhru. Naopak riziko pro patologické hráče zde může vzniknout s motivací pořizování nových a nových losů při případných neúspěších.

V České republice se pak můžeme setkat se hry jako jsou **kostky** či se sem zařazují i různé formy **tomboly**. Dále jsou v literatuře zmiňované hry **Bingo** a **Skořápky**, avšak jejich popularita u nás výrazně klesla a u dnešní mládeže nepatří mezi populární hry.

Samozřejmě se nejedná o kompletní seznam hazardních her, jelikož hazardní společnosti se snaží přicházet s novými možnostmi, které by zaujali potencionální zákazníky. Což ostatně konstatuje ve svém tvrzení i Karel Nešpor: „*Žádný výčet forem hazardních her nemůže být úplný, protože se stále objevují nové a nové. Je to pochopitelné. Ti, kdo na hazardu vydělávají, se snaží obcházet zákony a nahrabat si co nejvíce. Ať už se jedná o bingo, hazard na Internetu, elektronickou ruletu, princip je stejný. Hráče nejdříve navnadit a pak oškubat. Každá hra nabízející možnost hmotné nebo finanční výhry může vést k patologickému hráčství*“ (Nešpor, 2012, s. 11).

Sport

Sport a pohyb jako takový jsou spjaty s lidstvem od samého počátku. Již samotný pohyb je považován za základní, přirozený projev života. Už Platón popisoval, že pravidelný pohyb vede k vyšší kvalitě člověka. Uváděl také že, péče o tělo člověka má být vedena v rámci pohybové aktivity, tělocviku a lékařství (Patočka a Polívka, 2012).

Sekot (2003) popisuje sport jako Institucionalizovanou pohybovou aktivitu, která je prováděna z důvodů zvýšení celkové kondice, za konkrétně vytýčeným výsledkem či výkonem nebo také pro osobního prožitku

Výraz sport představuje velmi širokou oblast a různá rozdělení. Sport však lze obecně rozdělit ze tří pohledů a přístupů ke sportu na rekreační, výkonnostní a profesionální. Lehce odlišné rozdělení sportu je dle Sekota (2008), jež sport rozdělil ze dvou pohledů na výkonnostní vrcholový a zájmový rekreační. Jak už pojmenování napovídá, první jmenovaný je soustředěn převážně na překonávání vlastních možností, je zde značná soutěživost a vůle po vítězství s čímž i souvisí potřeba systematické sportovní přípravy. Oproti tomu zájmový rekreační sport je orientovaný na osobní prožitek a důraz je kladen na vzájemnou pozitivní podporu všech zúčastněných. Cílem zájmově rekreačního sportu je dosažení duševní i fyzické pohody, pocitu radosti ze sportu, přičemž se předpokládá dobrovolná účast

Celosvětově je sport chápán z různých pohledů, nám je však nejbližší evropské pojetí sportu, avšak i to je u mnohých států na starém kontinentě mnohdy odlišné.

K jakému si sjednocenému přístupu výrazně pomohlo přijetí Evropské charty sportu. Ve které je sport definován jako veškeré organizované či neorganizované formy tělesné činnosti, které směřují ke zlepšování psychické a tělesné kondice, dosažení výsledků v soutěžení na jakékoli úrovni a k obecnému rozvoji společenských vztahů. Šíře této definice napomohla k dnešnímu vnímání sportu. Kdy by měl stát umožňovat a podporovat provozování sportu jako volnočasové aktivity provozované za účelem rekreace, podpoření zdravého životního stylu anebo pouze pro dosažení pocitu uspokojení a zábavy. Ale také by měl podporovat výkonnostně orientované sportovce, k čemu je nutná kooperace státu se sportovními hnutí, jež je také v Evropské chartě sportu popisována.

Za jeden z hlavních cílů je v chartě zmíněna ochrana a rozvoj morálního a etického základu sportu. Jenž popisuje svůj cíl ve svém prvním článku následovně „*Za účelem podpory sportu jakožto významného faktoru lidského rozvoje učiní vlády nezbytná opatření k uplatnění ustanovení této Charty v souladu se zásadami uvedenými v Kodexu sportovní etiky tak, aby chránily a rozvíjely morální a etické základy sportu, jakož i lidskou důstojnost a bezpečnost těch, kdož se sportovních činností účastní, chránily sport, sportovce i sportovkyně před veškerým zneužíváním, které sleduje politické, komerční a finanční cíle před veškerým zneužíváním či hanobením, včetně zneužívání drog*“ (Evropská charta sportu, 2002).

Na výše zmíněné myšlenky pružně navazuje Komise evropského společenství. Ta sport považuje za společenský a ekonomický jev narůstajícího významu, který význačným způsobem přispívá k naplňování strategických cílů solidarity a prosperity, jež si vytýčila Evropská unie. Olympijský ideál rozvoje sportu, který podporuje mír a vzájemné porozumění mezi národy, různými kulturami a rovněž u výchovy mladých lidí se zrodil v Evropě. Nejspíše i z toho důvodu je sport u evropských občanů velmi oblíbený, kdy většina z nich jej pravidelně provozuje. A právě při aktivním provozování sportu se vytváří důležité hodnoty, jako jsou například solidarita, tolerance, týmový duch, a smysl pro fair play (Bílá kniha o sportu, 2007). Na základě těchto přidaných hodnot můžeme říci, že sport výrazně přispívá k osobnímu rozvoji a naplnění.

O pozici sportu v české společnosti se zajímalo výzkumné šetření z roku 2001, uskutečněné Fakultou tělesné výchovy a sportu Univerzity Karlovy v Praze. Z jeho výsledků vyplynulo, že česká společnost má pozitivní názor na vnímání sportu i jeho aktivního uskutečňování. Pro respondenty toho výzkumu, z řad občanů České republiky, je sport důležitý jednak pro individuální rozvoj jedince, ale i z pohledu celospolečenského významu. Za největší pozitiva odpovídající zmiňovali kladné zdravotní důsledky či socializační proces v mládí. A právě socializace sportem má značný význam a může sloužit k integraci problematických sociálních skupin, ale i k navazování společenských vztahů a jejich následnému upevnování (in Slepíčka a Slepíčková, 2002).

Vliv sportu na společnost

Současný sport už ale zdaleka není jen o fyzické aktivitě a pohybové činnosti, jak je popisováno v mnoha definicích. Které jsou samozřejmě pravdivé, avšak neustálý vývoj společnosti i sportu samotného jej posunuli na významnější pozici ve společnosti. Sport se stal v podstatě fenoménem současné doby a je běžnou součástí společenského života. A ať vědomě a záměrně či nevědomě se stal součástí každého z nás. Nejedná se vždy o aktivní pojetí sportu jako fyzické aktivity, protože dnes se sportovní tematikou setkáváme téměř všude.

Sport se také často dostává do pozice produktu zábavy a atraktivní podívané pro sledující než samotné, původní myšlenky soutěžení o nejlepší výkon. Dnešní sport, jak ho známe, je ve velké míře prezentován v masmédiích. A to z nejrůznějších důvodů od oznamování sportovních výsledků přes zajímavosti o jednotlivých sportovcích, až po různé marketingové činnosti. Právě otázky ohledně vztahu mezi sportovním odvětvím a sportovními médii se staly klíčové, jelikož televizní práva znamenají hlavní zdroj příjmu profesionálního sportu v Evropě. Zatím co sportovní mediální práva jsou rozhodujícím obsahovým zdrojem pro mnoho provozovatelů sdělovacích prostředků. Sport samotný představuje hybnou sílu při zrodu nových médií a interaktivních televizních služeb. I proto Komise evropských společenství doporučuje podporovat právo

na informace a široký přístup občanů k vysílání přenosů ze sportovních událostí, jež by mohli být pro společnost zajímavé a velmi důležité (Bílá kniha o sportu)

Obecně sport již dávno není o pouhé fyzické aktivitě, ale je s ním spojené obrovské množství produktů a služeb, které jsou vyráběny a poskytovány za účelem zisku. Rozsáhlá komercializace sportu byla logickým vyústěním snahy zprostředkovat prožitek ze sportovních událostí co nejvíce lidem. Na základní myšlenku sportovního výkonu se však nabalilo obrovské množství dalších činností a věcí. Zářivým příkladem je prodej sportovního vybavení a prodej merchandisingu. Kdy lidé jsou schopni utrácet větší finančně prostředky za obyčejné věci pouze díky logu či značce jejich oblíbeného sportovního týmu nebo sportovce.

Dále je naprosto běžné, že se lidé nechávají ovlivnit názory známých sportovců, kteří samozřejmě mají určitý finanční obnos od firem za propagování jejich produktů a služeb. Avšak jedná se o provázaný společenský vývoj, kdy se lidská společnost i sport jako takový vzájemně obohacují a vzájemně ovlivňují. To je právě důležité zmínit, jelikož spousta lidí sport považuje za ustáleným pojem, který souvisí pouze s fyzickou činností.

Avšak sport čelí i celé řadě hrozeb a rizik, která mohou mít negativní dopady na celkové vnímání sportu. Dle Komise evropských společenství mezi nejzávažnější z nich patří komerční tlaky, doping, rasismus, násilí, korupce a bezohledné využívání mladých sportovců (Bílá kniha o sportu, 2007). Krom výše zmíněných hrozeb se lze domnívat, že se zvyšující se komercializací a tlakem na mladé úspěšné sportovce mohou vznikat další rizika. Ostatně samotné téma této diplomové práce autor zvolil i z důvodu upozornění na riziko propojení gamblingu a sportovního světa.

Právě ono propojení hazardních společností se světem sportu může znamenat značné riziko, především na výchovu dětí a mladistvých. Tím spíše, když se z provázanosti firem, působících v hazardním odvětví, se světem sportu stala běžnou společenskou součástí. Dnes je považována tato provázanost za zcela přirozenou, bezpečnou a běžnou. Ambrož dnešní situaci popisuje dokonce jako: „*Propojení těchto firem se světem sportu = společenská akceptace (nevědomost?) hazardu, sázení je cool, sází přece všichni, je to bezpečné, jsme experti*“ (Ambrož a kol., 2018, s.7).

Ambrož zmiňuje i možnosti prevence proti online sportovnímu sázení a propojení hazardního světa se světem sportu. Za jeden ze stěžejních bodů považuje regulaci byznysu se závislostí ve sportovním prostředí, především výše zmíněné reklamy a sponzorství. Dále navrhuje přejmenování sázkových kanceláří na hazardní společnosti, aby byly snadněji rozeznatelné. A také navrhuje upravit povinnosti pro poskytovatele hazardního hraní. Kdy by měli mít na titulních stránkách svých webů informace o rizicích i aktuální informace o službách, které poskytující pomoc závislým. Jako poslední z možností je zmíněno odvádění určitého podílu ze zisku na prevenci a léčbu závislosti na hazardním hraní (Ambrož a kol., 2018). Sport na základě konkrétních akcí skýtá značný potenciál jako nástroj na podporu vzdělávání, zdraví, mezikulturního dialogu, rozvoje a míru (Bílá kniha o sportu, 2007). Rozsah sportu ovlivňovat společenský vývoj je nesmírný, ale je pouze na tlaku veřejnosti a příslušných činnících, jak se bude tento potenciál využívat.

Sport jako výchovný prostředek

Sport v celkovém pohledu pro společnost významný způsobem posiluje hospodářskou a společenskou soudržnost. Dále pomáhá spoluvytvářet integrovanější společnost, kde je jednou z hlavních myšlenek, zpřístupnit sport pro každého. Komise evropských společenství považuje za důležité věnovat pozornost specifickým potřebám a nedostatečně zastoupených skupinám. Kdy je důležité vzít na zřetel zvláštní roli, kterou může sport znamenat u mladých lidí, lidí se zdravotním handicapem a také u lidí ze znevýhodněných poměrů. Zároveň sport může do značné míry pozitivně ovlivňovat integraci migrujících osob a osob cizího původu do společnosti, čímž i podpořit mezikulturní dialog. Jedním z úkolů sportu je posilování pocitů sounáležitosti a spoluúčasti, tudíž se sport často může stát podstatným nástrojem integrace přistěhovalců (Bílá kniha o sportu, 2007). I proto je obecně hojně využíváno hesla: „Sport sblíží“.

V současné uspěchané době je často rozebírána kvalita životního stylu u mladé generace. V masmédiích i obecně se setkáváme se snahou podněcovat ke zdravému životnímu stylu, pravidelnému pohybu, zdravé stravě. Pravidelně se můžeme setkávat s hodnocením kvality potravin a jejich zkoumáním, ovšem pohybové aktivity nejsou pro

všechny občany běžnou záležitostí. U dřívějších generací daleko více převažovala fyzická pohybová aktivita, zatím co v dnešní době se setkáváme spíše se statickou zátěží. Což je způsobené z velké části dnešním sedavým způsobem života. Již od nejmenších dětí až po starší generace se bohužel setkáváme s častým vysedáváním, ať již při práci, dopravních prostředcích nebo ve volném čase u televize a podobně.

V poslední letech se začínají objevovat aktivity, které se snaží motivovat k pravidelným pohybovým aktivitám nejrůznějšího druhu. Právě ontogeneze¹ spolurozhoduje o utváření jedince v dospělosti v období regresivních změn. Při této funkci přitom vždy hrál sport zásadní a nezastupitelnou roli, který podporoval všestranný fyzický rozvoj a výkonnost. Dnes je kladen i veliký důraz na prožitek z aktivity, aby daná aktivita přinášela jedinci radost a naplňovala jej pozitivními myšlenkami.

Hrčka popisuje sport jako významný socializovaný prostředek v antidrogovém tažení. Uvádí, že sport obsahuje bohatý potenciál, který pomáhá řešit nepříznivé sociální jevy. Což je zapříčiněné podle Hrčky častou vzájemnou komunikací, atraktivností a pestrostí obsahu a forem, které umožňují do činností zapojit kohokoliv, včetně jedinců pohybově netalentovaných, kteří se neorientují na výkon a soutěžení. Sport nám tedy umožňuje dosáhnout příjemného emocionálního vyžití (in Hrčka, 2002, s.29-31).

Ve sportovním prostředí se bohužel objevují i negativní příklady, amorálního a špatného mravního chování u profesionálních sportovců. Zejména mládež může být mnohdy ovlivněna obrazem rozmařilého stylu života u mladých, úspěšných sportovců. Dále se v posledních letech objevuje převaha pasivního sportování nad aktivním, což je spojené i s problematikou sportovního diváctví, které tím ztrácí smysl pozitivního fyzického a psychického sportovního přínosu (Sedláček, 2013).

V mnoha publikacích je sport zároveň popisován jako za jeden z nejvhodnějších výchovných prostředků v boji s drogovou závislostí. Za nejúčinnější je mnohdy považované vytvoření výchovných programů ve sportovních oddílech a ve školách, ve spolupráci se samosprávnými orgány. Kdy se doporučuje využití veřejně přístupných a populárních sportovních událostí k propagaci, osvětě a prevenci proti zneužívání drog

¹ individuální vývoj jedince

(in Hrčka, 2002, s. 29-31). Zde ovšem nastává značné riziko, kdo je v současné situaci obdobně využíváno sportovních akcí spíše k propagaci hazardního hraní. Což může mít za následek přesně opačný efekt, tudíž zvyšování rizika gamblingu u sportovců a sportovních diváků.

Sport velmi výrazně zasahuje do volného času, a to u všech generací. Opět ať již aktivním sportováním či pouhým sledováním sportovních přenosů. Tato práce se ovšem zabývá sociální skupinou mladých sportovců, celkově volný čas mladistvých je v posledních letech často rozebírán v mnoho odborných pracích a publikacích.

Slepičková se své knize Sport a volný čas zabývá hodnotami, které nám sport ve svém volném čase předává. Za velmi důležité ve své knize označuje hodnoty rekreační, zdravotní a výchovnou. A právě výchovná hodnota sportu je jednou z nejdůležitějších podstat sportu samotného. Otázkou však zůstává, jestli výchova pomocí sportu je v současnosti správně nastavená a kontrolována, aby měla právě ten kýžený pozitivní vliv na člověka. V současné době je u sportu mladistvých krom výše zmíněných hodnot kladem důrazu na aspekty, jako jsou prevence sociálně patologických jevů, rozvoj sociálních vztahů u jedince a také jeho vlastní seberealizace (Slepičková, 2005, s.6.-7.).

Celkově si sport dává za cíl připravit mladé sportovce co nejlépe na vstup do světa dospělého pomocí vlivů, které sport může poskytnout. Ale jak již bylo popsáno v úvodní části této práce, jsou i negativní vlivy sportu, které se přenáší na mladé sportovce. Je známo dostatečné množství případů, kdy se například rodiče snaží ze svých dětí udělat úspěšné sportovce téměř za každou cenu. Jaká je ideální hranice ve vztahu sportu a výchovy? Odpověď na tuto otázku můžu být složitá a různorodá, alespoň částečnou odpověď však můžeme nalézt v teorii výchovy.

Malach k teorii výchovy uvádí fakt, kdy je v dnešní společnosti preferována role vzdělávání. Konkrétně mluví o obtížném dosažení vzájemně se podporujícím a funkčně provázaném vzdělávacím a osobnostně-sociálním rozvoji. Jelikož je současný vývoj ve společnosti zaměřen především na úspěch, výkonnost a je podporován konzumní způsob života. Při této situaci je více upřednostněna role vzdělávání jako tzv. vysoce rentabilní investice. Naopak na druhé straně je podceňovaný rozvoj charakterových a osobnostních kvalit. Malach dále popisuje složitost vymezení hranice zájmů mezi teorií

výchovy a pedagogikou volného času. Kdy zmiňuje jejich společná hlediska v oblastech cílů i obsahu výchovy. Rozdílným faktorem mezi disciplínami se stává dobrovolnost, ale zároveň i pravidelnost výchovy ve volném čase a také menší organizovanost i profesionalizace ve volném čase. I když sám Malach zde popisuje pozitivní vývoj za poslední roky, kdy přibývají specialisté při realizování volnočasové výchovy (Malach, 2007).

Mládež

Charakteristika současné mládeže

Životní cyklus každého člověka je rozdělen do několika životních etap. Období mezi dětstvím a dospělostí je nazýváno obdobím mládeže nebo adolescencí. Již podle teorie E. Eriksona (in Kohoutek, 2010) a jeho dělení etap lidského života, spadá věková skupina mládeže do páté etapy dospívání, které pro tuto etapu zohledňuje věk od 12 do 19 let. Jedná se o období hledání vlastní identity v konfliktu s nejistotou ohledně své role mezi lidmi. Avšak pojem mládež popsal a charakterizoval mnoho odborníků z různých vědních oborů. Definice od různých autorů však většinou mají velmi podobné znaky a charakteristiky. To může být dané i tím, že mládež spadá pod kategorii sociologickou, psychologickou a bio-fyziologickou. Pojem mládež představuje velmi širokou oblast a může být chápána různými pohledy. Jedni za mládež mohou považovat děti, kteří teprve nastupují na základní školu, zatímco jiní za stejnou sociální skupinu označují absolventy vysokých škol, jež se snaží nalézt pracovní uplatnění. Ve své podstatě mohou být obě zmíněná tvrzení pravdivá, proto je nutné blíže specifikovat věkové vymezení této sociální skupiny (Čížek, 2016).

Sak uvádí, že mládež je velká sociální skupina se specifickou pozicí a úlohou ve společnosti. Tato skupina zahrnuje jedince od věku dokončení základní školní docházky až do věku ukončení sociální zralosti. Převzetí všech rolí dospělých a získání plnohodnotného občanského statusu (SAK, 2000).

Z pohledu vývojové psychologie, jak jí popisuje Vágnerová (2005), spadají studenti vysokých škol souběžně do období mladé dospělosti (od 20 do 40let), ale také do období adolescence a dospívání, pro které je charakteristický věk od 10 do 20 let (Vágnerová, 2005). Dle těchto informací můžeme konstatovat, že do životního období mládeže spadají i vysokoškolští studenti

Současným tématem spojeným s obdobím mládeže je pozdější přechod do jedné z životních fází člověka, kterou je produktivního období. Jednodušeji řečeno současná mladá generace nespíchá se zakládáním rodiny a vstupem do manželství. Zároveň také vysokoškoláci často odkládají vstup do budoucího zaměstnání, kdy upřednostní pouze brigádní přivýdělnky nad zodpovědností a prací na plný úvazek. O posunu hranice určující sociální dospělost se zmiňuje i Kraus (2005). Ten uvádí, že nastává posun této hranice za poslední desetiletí stále směrem výše, kdy se současná sociální dospělost přibližuje k třicátému roku života (Kraus, 2015). I z těchto důvodů není zcela jednoduché vymezit konkrétní věkové rozmezí sociální skupiny mládeže.

Dnešní mládež žije v neustále se měnícím a rychle se rozvíjejícím světě, což z jedné strany znamená spoustu různých příležitostí, ale zároveň přináší i celou řadu rizik a povinností. Vývoj společnosti předkládá mladým dospívajícím lákavé možnosti a představy, po kterých řada mladistvých usiluje, ale zároveň si vybírá i své záporné stránky. Dosažení vytoužených představ není reálné pro všechny, důsledkem čehož nastávají různé formy úniku, asociálního chování nebo dokonce i počátky deviantního chování (Čížek, 2016).

Období mládeže je považované za jedno z rozhodujících z hlediska vytváření pozitivního postoje k pohybu. Jelikož vytváření pozitivního postoje v pozdějším věku je velmi náročné a lze ho dosáhnout hodně obtížně. (Sigmundová a Sigmund, 2015). Pro potřeby této práce autor na základě prostudované literatury vybral věkové rozmezí pro mládež ve věku 15–26 let. Spodní hranice byla stanovena na základě věku, kdy končí povinná školní docházka. Druhým kritériem bylo období úplné trestní neodpovědnosti, do které spadají děti mladší patnácti let (Zákon č. 218/2003 Sb). Pro stanovení horní hranice bylo určující vymezení mládeže dle vývojové psychologie od Vágnerové (2005), na základě tohoto vymezení lze mezi pojem mládež zařadit i studenty vysokých škol. Přičemž dle obecné legislativy v České republice stát platí zdravotní a sociální pojištění

za studenta pouze do věku 26 let. Dle prostudované literatury je velmi problematické určení horní hranice pro mládež, jelikož je spojena s dosažením psychické, sociální i profesní zralosti. Mnoho odborníků se při určení věku pro dosažení těchto zralostí rozchází, proto je mnohdy za horní hranici mládeže považován věk třiceti let.

Adolescence

Dle vývojové psychologie spadá oblast mládeže do období adolescence. Adolescence je chápána jako přechod od dětství k dospělosti, při němž dochází k nejvýraznějším psychosociálním změnám. Je považována za jedno ze zásadních vývojových období člověka. Dospívající si hledá své místo ve společenském životě (Vágnerová, 2005). Toto období je charakteristické častou změnou zájmů a z biologického hlediska pohlavním dozráváním. U chlapců je v tomto období typický větší růst, s nímž bývá spojená dočasná menší schopnost obratnosti a ovládnání vlastního těla.

Mládež i adolescence jsou v mnoha případech dle odborné literatury definovány velmi obdobně. Macek (2003) oba zmiňované pojmy považuje za určité období přechodu mezi životní etapou dětství a dospělosti. Kdy pro toto období přechodu jsou charakteristická určitá kritéria. Z biologického pohledu je důležitá reprodukční zralost, z psychologického pohledu je zmiňované dosažení osobní autonomie. Ze sociologického kritéria je zásadní přijetí role dospělé a z pedagogického hlediska se jedná o získání profesní kvalifikace a s tím spojené dokončené vzdělání (Macek, 2003).

Geist (2000) považuje pojem mládež za synonymum pro adolescenci. Konkrétní věkové vymezení je nejednotné a je ovlivněno několika oblastmi. Jednak odlišností geografických lokalit, celkovému sociálnímu prostředí a různým sociálním strukturám a útvarům k odlišným výchozím kritériím jedince

V období adolescence je typická důležitost vzhledu a fyzické krásy, jež je pro adolescenta důležitou součástí sebepojetí. Většinou určitá odlišnost ve vzhledu zevnějšku může signalizovat příslušnost k určité subkultuře, nebo se může jednat o snahu upoutat na sebe větší pozornost okolí. Každé pohlaví může na oblast vzhledu nahlížet odlišně. Dívky vnímají jako důležitý vzhled jednotlivých partií těla, kdežto pro chlapce je důležitý

především vzhled tváře a hodnocení postavy (Macek, 2003). Čím je však jedinec více připraven na život dospělého, tím tyto projevy ve většině případů postupně mizí. Často je péče o zevnějšek v tomto období spojena s psychosociální sexuální potřebou.

Období dospívání je významnou etapou celoživotního utváření člověka. Každý, kdo se dostává do kontaktu s mladými lidmi, by se jim měl snažit porozumět. Pro samotné porozumění mohou nejlépe sloužit vlastní zkušenosti s adolescentním obdobím, které jsou určitým způsobem nenahraditelné a mohou usnadnit pohled na dnešní mladistvé. Avšak poznání a porozumění současné mladé generaci vyžaduje zdaleka více než vlastní pohled (Čížek, 2016). Pro charakteristiku současné populace mládeže ji musíme vnímat v dimenzích dnešní doby a současných společenských poměrů, ve kterých tato generace dozrává (Kraus, 2004). S překotně se vyvíjející společností dochází ke změnám hodnot, životního stylu a k morální, sociálním normám. Generace současných českých adolescentů je odlišná od generace dospívajících z počátku devadesátých let 20. století. Zkušenost této generace je pouze obtížně srovnatelná s adolescentními pocity jejich rodičů či dokonce prarodičů (Macek, 2003).

V literatuře se také setkáme s členěním adolescence na tři fáze: **časnou adolescenci**, jejíž věkové rozmezí se udává 10–13 let. **Střední adolescenci**, u které se uvádí rozpětí 14–16 let a třetí fází je **pozdní adolescence**, jenž probíhá od 17 do 20 let. Hazardní hry jsou na území České republiky povoleny od osmnácti let. Do této oblasti z výše uvedeného vymezení spadá období pozdní adolescence. Avšak dá se předpokládat na základě běžné praxe, že se s problematikou gamblingu setkávají už i střední adolescenti.

Střední adolescence, z psychologického hlediska se jedná o období hledání vlastní identity. Toto období je také charakterizováno změnami, které si způsobují adolescenti sami. Ovšem odlišnost názorů a jiného stylu oblékání nelze brát jako individualismus, ale naopak podtrhávají jeho příslušnost k vrstevníkům.

Pozdní adolescence je období kdy většina jedinců dokončuje své vzdělání a snaží se najít další uplatnění. Jedná se o fázi, kdy adolescent již daleko více začíná přemýšlet nad vlastní perspektivou, plánuje budoucnost. Zároveň si i stanovuje postupné cíle, jak z hlediska kariérního, osobního a partnerského života. Je posílená potřeba někam patřit,

podílet se na něčem a možnost sdílení s druhými. Rozsáhlost změn v tomto období je závislá na časování vlastní dospělé role. Důležitými faktory jsou zde ekonomické osamostatnění, zařizování vlastního bydlení, zakládání rodiny a jiné významné životní kroky (Macek, 2003).

Dospívající mládež při překonávání vlastní přeměny se potýká se stádiem hledání a přehodnocování, které je spojené s dosáhnutím sociálního postavení a tvorbou vlastní identity (Vágnerová, 2005). Proces hledání identity nastává v momentě, kdy si člověk podává například otázky typu „*kdo jsem?*“, „*co chci?*“ Zde mladý člověk začíná přemýšlet nad svojí budoucností, nad svými cíli a do jisté míry se sem řadí i sny. Jedinec prochází obdobím, kdy sám sebe zkouší, co dokáže, čeho je schopný. Občas tato cesta dochází až do extrémních situací, kdy mladý člověk zkouší extrémní sporty, experimentuje s hazardem či sáhne po drogách. Takovéto sebepoznávání je samozřejmě nepřijemnou zkouškou i pro okolí dospívajícího. Samotné okolí člověka z veliké části ovlivňuje a pomáhá utvářet jeho vlastní identitu. Adolescent si vytváří identitu, která přetrvává po celý život. Jedná se o první nahlížení do budoucna a plánování nejen rodiny či typu profese, ale člověk sám si vybírá životní styl či cestu, kterou se bude nadále vydávat. Jedná se o významný mezník a zlom v životě člověka.

Gambling ve volném čase mládeže

Není snadné rozdělit děti a mládež dle jejich způsobu trávení volného času. Někteří prožívají svůj volný čas aktivně, ať již nejrůznější sportovní aktivitou či aktivní účastí na jiné činnosti. Naopak jsou tací, co svůj čas k volnu téměř vůbec nevyužívají účelně a spíše jim čas jen plyne. Ovšem ani ti, kteří svůj volný čas prožívají aktivně, nejsou zcela bezproblémovou skupinou. Jelikož ve volný čas se často nabízí i možnosti k nevhodným, škodlivým až dokonce někdy nebezpečným aktivitám. Těchto aktivit se v dnešní době pro mládež najde celá řada. Některé děti nebo mladiství se velmi snadno dostanou do problémů se sociálně patologickými jevy. Ať už se jedná o drogy, šikanu, záškoláctví či různou kriminalitu a další. Je obecně známý fakt, že většina mladistvých vyzkouší poprvé alkohol ještě před dovršením své plnoletosti, ale nejedná se pouze o požití alkoholu. Dnešní mladá generace má mnohdy ve svém věku zkušenosti s požitím drog a jiných rizikových činností. Avšak v těchto situacích je často důležitý individuální

pohled na konkrétní případ. Současná generace mládeže na rozdíl od předchozích prochází křížovatkami. Volba mezi drogami, normálním životem nebo volbou způsobu využití nových informačních technologií či případným odchodem do kyberprostoru. To vše rozhoduje mezi hédonismem² a rodičovstvím, mezi autentickým a konzumním životem mladé společnosti (Sak a Kolesárová, 2004).

Zcela neúčinnějším nástrojem v boji proti sociálně patologickým jevům je prevence, osvěta, informování mládeže, ale i široké veřejnosti o rizicích a také následné poskytnutí vhodnější alternativy k trávení volného času. Dnešní mládež často čelí porovnávání s předešlými generacemi, navíc převážně v negativním hledisku. Zde je ovšem třeba brát v potaz vývoj celé společnosti, jelikož každá generace si prochází odlišnými problémy a má různá rizika, která na ně působí. I následné vypořádávání s problémy je odlišné než u předchozích generací, je určitě důležité umět nahlížet na daný problém z více úhlů pohledu. Mnohdy zkušenosti předcházejících generací mohou výrazně pomoci a jindy naopak nemusí být vůbec platné. Život současné mládeže je v mnoha ohledech odlišný oproti předešlým generacím.

Jak už výše bylo zmíněno, dnešním nebezpečím pro mládež je propadnutí patologickým závislostem. Tato práce se zaměřuje především na riziko hazardních her a kurzového sázení. Hazardní hraní je zejména u mladých chlapců značně rozšířené. To nám potvrzují i data z Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách (ESPAD) z roku 2015 uvádí, že 9,1 % studentů ve věku 16 let hrálo v posledních 12 měsících hazardní hry, odhadem je mezi šestnáctiletými přibližně 2,7 % v riziku vzniku problémového hráčství (Mravčík, 2016, s. 3).

Csémy a Nešpor uvádí na základě již starší studie ESPAD z roku 2007, že každý den či téměř denně se hazardnímu hraní věnuje 1,1 % chlapců ve věku 16 let a dalších 1,3 % hraje přibližně jednou týdně. Je tedy vysoce pravděpodobné, že u značné části těchto dospívajících dochází k rozvoji sociálně patologickým forem hráčství (Nešpor a kol., 2011).

² směr v etice, který považuje za cíl života dosahování slasti a rozkoše

Z legislativního hlediska je zde sice patrná snaha problém řešit. Začaly vznikat zákony, které umožňují obcím a městským úřadům bojovat s gamblerským. Což v řadě měst přišlo ke zlepšení situací, kdy městské vyhlášky zakazují výrazné světelné blikající reklamy. Ti právě často dokázali zaujmout pozornost nejen mladých chlapců. Dalším výrazným krokem je zákaz heren a sázkových kanceláří v bezprostřední blízkosti škol. Jelikož tyto herny byly často navštěvovány právě mládeží, kterým mají být tyto herny nedostupné. Bohužel však s přibývajícím omezení a zákazy se objevují i stále nové možnosti. To platí bezvýhradně i v případě hazardního hraní, kdy se řada společností přeměrovalo do virtuálního světa internetu.

V něm má hráč pocit reálného hraní jako na hracích automatech, ale veškerý zážitek je zprostředkováván přes počítač či jiné chytré přístroje jako jsou telefony a tablety. Výhodou pro hráče je především snadný přístup k takovému hraní, většinou stačí pouze založit si svůj herní účet a nahrát na něj finanční kapitál. Peníze může dotyčný na svém profilu ovládat jak potřebu. Když jich má dostatek, může si je nechat vyplatit, například převodem na svůj bankovní účet, naopak při nedostatku lze herní konto snadno dobýt pomocí kreditní karty.

V České republice nejdříve možnost internetového hazardu zprostředkovali zahraniční webové stránky, ale postupně jej začínají nabízet ve větší míře i české sázkové společnosti. V trávení volného času došlo k řadě razantních změn. Jedním z největších důvodů je nástup informačních technologií a jejich stále probíhající se zdokonalování, kterým stále více zasahují do běžného života. I oblasti jako kultura a sport se komercializovaly, čímž také podpořili informační revoluci, kdy se nejpoužívanějšími médii stává internet, mobilní zařízení a televize. A právě zde nastává zlom, kdy se trávení volného času především u dospívajících přesunulo do domácností, kdy je obrovské množství času strávené u výše zmíněných médií. Tímto se výrazně změnila i povaha samotného dětství, dospívání a život celé rodiny. Dříve děti více trávily svůj volný čas aktivně se svými vrstevníky, ve volně dostupných místech venku. Ovšem dnes když už děti a mládež tráví svůj volný čas společně se svými vrstevníky mimo svůj domov, stále svůj volný čas ve velké míře věnují mediím (Livingstone, 2002).

Výzkumné šetření

Cíle a hypotézy

V teoretické části byly s oporou o odbornou literaturu vymezeny základní pojmy v oblasti gamlingu a jeho legislativního uchopení v České republice, mládeže a sportovní výchovy. Cílem empirické části této diplomové práce je zjistit zkušenosti a čas věnovaný hazardním činnostem u mládeže, která se aktivně věnuje sportování. Dílčím cílem je zjištění nejužívanější formy gamblerství u této sociální skupiny a nalezení souvisejících příčin. Právě nalezení souvislostí by mohlo přispět ke zlepšení prevence proti hazardu u dětí a mladistvých.

Na základě zjištěných dat se nabízí srovnání s výsledky obdobných výzkumů, zkoumající běžnou populaci. Z toho porovnání se následně pokusit zjistit vliv samotného sportu na děti a mládež ve vztahu k patologickému hráčství, respektive gamblerství.

Součástí praktické části je také zodpovězení stanovených hypotéz. Hypotézy byly stanoveny na základě dostupné odborné literatury nebo se inspirovaly u již proběhlých výzkumných šetřeních. Hypotézy zároveň vychází i z osobních zkušeností autora a obecných předpokladů. Potvrzení nebo případné popření hypotéz bude prezentováno v závěrečné části diplomové práce, společně s celkovými výsledky z provedeného výzkumu a jejich analýzy. Při formulaci hypotéz byla snaha vycházet z cílů diplomové práce, kterými je zjištění skutečné zkušenosti dnešní sportující mládeže s hraním hazardních her a zjištění přibližného času, který při této aktivitě stráví. Dále bylo při formulaci hypotéz snahou nalézt souvislosti, které vedou zkoumanou kategorii k hraní hazardních her. Dílčím cílem formulovaných hypotéz je přiblížit vnímání forem hazardních her samotnými respondenty, čímž se pokusit stanovit nejvíce využívanější variantu.

H1: Dá se předpokládat, že většina mladých sportovců má osobní zkušenost s hraním hazardních her.

Tento předpoklad vychází z faktu, že sportující mládež má větší vztah k soutěžení a novým výzvám, tudíž je hazardní svět láká o něco více než adolescenty, kteří se sportem

nezabývají. Pohání je především touha po finanční zisku či experimentují a chtějí zkusit něco nového. Ovšem celkově období adolescence je vnímáno za období experimentování a objevování vlastní identity, tudíž je zde vysoká míra pravděpodobnosti, že mládež má alespoň minimální zkušenosti s hazardem.

Hypotéza H1 vyjadřuje vztah mezi mladými sportovci a hraním hazardních her založený na osobní zkušenostech respondentů. Většinou se ve formulované hypotéze rozumí nadpoloviční počet respondentů, tudíž více než 50 % respondentů.

Propojenost mládeže a gamblingu naznačují výsledky z národního výzkumu pro užívání návykových látek z roku 2016. Ve výzkumu byla zpracována data od respondentů běžné populace od 15 do 64 let. Nejedná se tedy o výzkum zabývající se pouze mládeží, ale i přesto poskytuje určitou představu o zkušenostech s hazardním hraním v České republice. Dle výsledků výzkumu má nejméně jednu zkušenost s gamblerským životem více než 44 % z dotázaných. Výzkum nashromáždil data od 3601 respondentů zabýval se hraním hazardních her v kamenných prodejnách (Chomynová a Mravčík, 2016, s. 12-15).

Formulace hypotézy byla provedena také na základě výzkumu Statistického úřadu ve Finsku. Jenž zkoumal vzorek 2599 finských účastníků ve věku 13-74 let. Z výsledků vyplynulo, že 83 % Finů alespoň jednou v životě hrálo a že 3 % hrají nejméně jednou týdně. Problémové hráčství nebylo přímou součástí výzkumu, více než 5 % hráčů uvedlo, že hraní věnují příliš mnoho financí nebo času (Griffiths, 2013, s. 25).

Hypotéza H1 bude, ověřena dle odpovědí na otázky č. 5, 7, 13 a částečně i otázka č. 6, 8, 10.

H2: Existuje statisticky významný vztah mezi hraním hazardních her na internetu a respondenty, kteří mají zkušenost s gamblingem.

Jak již bylo popsáno v teoretické části, popularita online hraní hazardních her na internetu stále strmě stoupá. Což dokazuje i Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2012–2016, dle statistik ministerstva financí České republiky (2017). Tabulka č.2 nám dokládá mnohem výraznější nárůst u internetového kurzového sázení než nárůst u běžných kamenných prodejen. Konkrétně v roce 2016 byla

hodnota vložených peněz do internetového kurzového sázení přesahující 50 miliard českých korun, ve srovnání s vloženou částkou v kamenných prodejnách je to více než sedminásobně vyšší částka. Do zmíněných čísel jsou započítané pouze kurzové sázky, ale v dnešní době jsou v online internetovém prostředí velmi rozšířené i další formy hazardního hraní. Například do internetových karetních her bylo v roce 2016 vloženo přes 420 milionů korun českých, přičemž je stále potřeba brát v úvahu, že jsou započítána čísla jen z legálně provozovaných serverů v České republice. Dnes je běžnou praxí hraní i na zahraničních serverech, které ve zmíněných statistikách ministerstva financí nejsou započítána. Přesto statistiky ukazují, jak se výrazně zvyšuje obliba internetového gamblerství. Kromě snadné dostupnosti je jednou z hlavních příčin popularity internetového hazardu především rychlost uzavírání sázek a dostupnost podpůrných programů, jako jsou vedené statistiky nebo možnost komunikace s dalšími sázkaři, hráči.

Ambrož na konferenci Hazardní hraní v České republice v roce 2018 mezi možná rizika on-line hazardu zmiňuje: možnost her zdarma, bonusový systém, livesázky³, anonymita (virtualita), dostupnost 24 hodin denně. Za další výrazné riziko Ambrož považuje propojení sázkových firem se světem sportu, což popisuje jako společenskou akceptaci hazardu. Dále zmiňuje možnost propojení online účtů, sociální izolace, sázkařské komunity, snadnou dostupnost pro mládež nebo ztráta přehledu o vložených financích (Ambrož, 2018, s.7).

Hypotézu H2 nám ověří data ze zodpovězených otázek č. 11 a 12 a také částečně otázka č. 4.

H3: Mezi mladými sportovci, kteří pravidelně sledují sportovní výsledky a konzultací hazardního hraní se svými přáteli ze světa sportu existuje statisticky významný vztah.

Hypotéza H3 byla stanovena na základě výzkumu Mezinárodního útvaru při výzkum hráčství ve Spojeném Království, který nasvědčuje tomu, že nepravidelní („společenstější“) hráči hrají z jiných důvodů než patologičtí hráči. U nepravidelných hráčů převládá obvykle hraní pro zábavu a radost ze hry, protože hrají i jejich přátelé nebo

³ možnost sázet i v průběhu zápasu, hry, události.

dokonce rodiče. V podstatě se tedy jedná o společnou aktivitu, při které je možnost finančního zisku nebo hraní představuje výzvu a je snadno dostupné (Griffiths, 2013, s. 67-68).

Williams (2014) popisuje nepřímé rizikové faktory, které ovlivňují jedince v motivaci a účasti na hazardním hraní. Zmiňuje problémy při výchově, nejčastěji způsobené zneužíváním nebo zanedbáváním dítěte. Ale také vliv vrstevníků, respektive účast skupiny vrstevníků na hazardu či hráčský vzor. Mezi další rizikové faktory řadí účast rodičů na hazardu, nižší příjem, nižší vzdělání, společenská přijatelnost hazardu, snadná dostupnost příležitostí k hazardu.

Pravdivost hypotézy H3 bude ověřována na základně získaných informací z otázek č. 9, 14, 15 a doplňovat je může i otázka č. 7.

H4: Kurzové (sportovní) sázení patří mezi nejužívanější formu gamblingu u většiny mladých sportovců.

Řada výzkumů potvrzuje prudký nárůst internetového online gamblingu. Které je způsobené jednak vývojem informačních technologií, jež jsou dnes běžnou součástí života. Což částečně vedlo k formulaci hypotézy H4, jenž vychází z předpokladů, že valná většina respondentů využívá snadného přístupu k internetovému sázení a provozuje tak sportovní sázení. Strmý nárůst on-line hazardních hráčů, především on-line kurzového sázení a o propojenosti světa sportu se světem hazardu popisuje i Ambrož (2018, s.4).

Kurzové sázky v České republice zaznamenávají stále větší rozvoj. Za rozvojem kurzových sázek stojí velmi pestrá nabídka a možností tipů, na které sázkaři můžou uzavřít své sázky. S rozmachem informačních technologií lze konstatovat, že dnes je možné uzavření sázek kdykoliv, kdekoliv a také téměř na cokoliv. V dnešní době se uzavírají sázky na nejrůznější zajímavosti v našem okolí od politických voleb, sportovní tkání, kulturní události až například po vesmírný průzkum. Nabídka, kterou vytváří sázkové kanceláře, je limitována pouze lidskou fantazií a představivostí. Nejběžnější formou kurzových sázek jsou sportovní soutěže. Ačkoliv se kurzové sázení

řadí v procentuální úspěšnosti výhernosti nejvýše mezi formami hazardních her, stále se jedná o velmi rizikové hazardní hraní, které přitahuje velké procento dospívajících (Prunner, 2013, s. 54-55).

Sběr relevantních dat pro ověření hypotézy H4 nám obstarají otázky č. 6, 10, a doplňují jsou odpovědi z otázky č. 15.

H5₀: Neexistuje statisticky významný vztah mezi sportovci, provozující kolektivní sport a četností hraní hazardních her.

Špolc popisuje zvýšené riziko vzniku problémového hráčství z hlediska vlivu kolektivu. Zvýšené riziko je patrné v kolektivech s převahou chlapců, na odborných učilištích a ve třídách s vysokou mírou záškoláctví, naopak třídy na základních školách a třídy s převahou dívek na gymnáziích a maturitních oborech středních škol se jeví jako méně rizikové (in Mravčík, 2016, s.12). Obdobně jako u kolektivu s převahou chlapců ve školách lze vnímat i vliv kolektivu u sportovců. Tudíž by se teoreticky dalo předpokládat větší riziko u sportovců, provozující kolektivní sport oproti sportovcům provozující individuální sporty. Ovšem i sportovci provozující individuální sport jsou zcela běžně součástí kolektivu v daném sportovním odvětví a oddílu. Nedochozí zde k sociální izolaci, přičemž i zde mohou nastat obdobná rizika jako u kolektivu v kolektivních sportech. Pro porovnání rizikovosti sociálně patologického chování u sportovních kolektivů u dívek a chlapců se bohužel nepodařilo dohledat žádné existující empirické šetření.

I na základě toho se autor práce domnívá, že neexistuje žádný prokazatelný vztah mezi sportovci, provozující kolektivní sport a četností provozování hazardního hraní.

Nulová hypotéza H5₀ bude ověřena dle odpovědí na otázky č. 3, 4, 5 a částečně i otázky č. 7, 9, 15.

H6: Existuje statisticky významný vztah mezi věkem respondentů a mezi věkem při první zkušenosti s hazardním hraním.

Data z Evropské školní studie o alkoholu a jiných drogách z roku 2015 uvádí, že 9,1 % studentů ve věku 16 let hrálo v posledních 12 měsících hazardní hry, odhadem je mezi šestnáctiletými přibližně 2,7 % v riziku vzniku problémového hráčství (in Mravčík, 2016, s. 3).

I přes rozsáhlou rešerši z databází akademické literatury a internetových zdrojů se nepodařilo dohledat žádné další existující empirické šetření v České republice, které by se zabývalo problémovým hráčstvím u dětí a mladistvých před 18 rokem. Ovšem k formulaci hypotézy H6 pomohla data z výzkumu provedeného v sousedním Rakousku v roce 2007. Výsledky z rakouského empirického šetření nám ukazují, že 40 % respondentů začalo hrát před dovršením 18 let věku, přičemž většina začala hrát ve věku od 19 do 40 let (in Griffiths, 2013, s. 49).

Velmi inspirativní je také epidemiologická studie z Norska. Ta byla provedena na reprezentativním vzorku norské mládežnické populace ve věku 12–18 let. Konečný reprezentativní vzorek se skládal z 3237 mladistvých. Z dostupných výsledků vyplynul podíl respondentů, který nikdy nehrál, byl pouhých 17,6 %. Zbývající většina konkrétně 57,5 % uvedla hraní pouze zřídka, zatímco 24,9 % respondentů uvedlo provozování hazardního hraní každý týden. Tudíž více než 82 % z reprezentativního vzorku norské mládeže ve věku 12-18 let již vyzkoušelo hazardní hraní (Johansson, Götestam, 2009).

Pravdivost hypotézy H6 bude ověřována na základně získaných dat z otázek č. 1, 8 a 12.

Sběr dat pro empirické šetření a využití metody

Z důvodu oslovení co největšího počtu respondentů bylo zvoleno kvantitativní empirické šetření, které se oproti kvalitativnímu šetření vyznačuje prací s číselnými hodnotami. Získaná data od respondentů je možné dále vyhodnocovat a porovnávat. Ke sběru dat byla využita dotazníková metoda výzkumu, konkrétně byl vytvořen nestandardizovaný dotazník. Už samotné slovo dotazník nasvědčuje určité spojitosti s dotazováním, pokládáním otázek. Gavora (2000, s. 99) dotazník charakterizuje jako způsob písemného kladení otázek a k nim získané písemné odpovědi. Dotazníková metoda je jednou z nejfrekventovanějších výzkumných metod pro získávání

údajů. Účel dotazníků vyplývá především z hromadného sběru dat a často slouží pro získání údajů o velkém počtu respondentů. I z těchto důvodů je dotazníkové šetření považované za ekonomicky výzkumnou metodu. Jelikož pomocí dotazníku je možné získávat velmi rozměrné množství informací za velmi krátkou časovou dobu.

Dotazníkové šetření v zásadě může obsahovat tři typy otázek: otevřené, polootevřené a uzavřené otázky. Největší volnost v odpovědi mají respondenti u otevřeného typu otázek. Jejich výhodou je, že neomezují respondenta a nevnucují mu žádnou volbu. Značnou nevýhodou otevřených otázek je jejich velmi obtížné zpracování, kdy je nutné široký sortiment odpovědí dodatečně kategorizovat. Oproti tomu polouzavřené otázky nabízí částečnou alternativu v odpovědi, ke které vyžaduje další dovysvětlení dané odpovědi v podobě otevřené otázky. Uzavřené otázky nabízí již vypracované alternativní odpovědi, tudíž respondent má za úkol vyznačit nejvhodnější odpověď z nabízených možností. Výhodou uzavřených otázek je zpracovávání jejich odpovědí, které se sestavují již při stanovení uzavřené otázky. Tyto alternativní (hotové) odpovědi by měli být připravované na základě poznání dané problematiky prostřednictvím literatury a na základě předvýzkumu (Gavora, 2000, s. 102-104).

Dotazník, využitý pro potřeby výzkumného šetření obsahuje převážně uzavřené, otevřené a škálové otázky. Odpovědi na uzavřené otázky byly sestaveny na základě poznatků z odborné literatury a vlastních zkušeností autora s tématem. U škálových otázek je požadována odpověď či vyjádření názoru za pomoci předem nabídnutých škálových odpovědí. Celkově je dotazník sestaven z šestnácti otázek. Dotazník začíná otázkami, které zjišťují základní informace o respondentech, konkrétně otázkami zjišťující pohlaví, věk a sportovní zaměření. Pro zachování úplné anonymity bylo záměrně upuštěno od otázky dotazující se na jméno či přezdívkou. Další otázky dotazníku jsou již zaměřené na gambling a zjišťují názory či osobní zkušenosti respondentů v této oblasti. Při sestavování dotazníku bylo záměrem zjistit potřebná data, která zodpoví hlavní i dílčí cíle diplomové práce. Zároveň bylo snahou vytvořit dotazník, který bude pro respondenty snadno pochopitelný a časově nenáročný. Konkrétní podoba dotazníku,

kteřý byl využit pro sběr dat od mladých sportovců, je k dispozici na konci diplomové práce jako příloha A.

Distribuce dotazníku probíhala v elektronické i tištěné verzi, jelikož byla snaha oslovit co největší množství respondentů. Z důvodu zaměření výzkumu pouze na specifickou skupinu sportující mládeže ve věku od 15 do 26 let probíhala distribuce převážně do sportovních oddílů. Především tištěná verze dotazníku byla distribuována přímo do sportovních klubů, při jejich výběru byla snaha oslovit co nejširší sportovní spektrum, přičemž autor využil svých osobních kontaktů ze sportovního prostředí. Distribuce i následný sběr vyplněných dotazníků se uskutečňovali při navštěvování tréninkových jednotek nebo za pomoci zkušených trenérů. Výhodou tištěné verze dotazníku je vyšší návratnost a případná možnost osobního dovysvětlení otázek. Pro tvorbu elektronické podoby dotazníku bylo hlavním kritériem snadný a lehký dostupný přístup pro mládež. Internetová verze dotazníku byla šířena zejména přes sociální sítě, konkrétně na veřejných či uzavřených sportovních skupinách. Tím byla snaha distribuování dotazníku mezi cílovou skupinu respondentů. Distribuce probíhala prostřednictvím Google formuláře přes následující webový odkaz: https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLScC7bC9ws1i2oq3TV_ck1G8VC1cUYltd4PLGJ6dXKmYepUAvw/viewform?usp=sf_link. Jak už bylo výše zmíněno výhodou online verze dotazníku je snadná dostupnost pro respondenty, ale také záruka anonymity. Online verze dotazníku umožňuje široké možnosti v nastavení otázek, kdy zadavatel výzkumu může nastavit povinné otázky pro odpovídající bez kterých není možné daný dotazník odeslat.

Celkové zpracovávání informací z příslušných dotazníků proběhlo až po ukončení sběru dat z obou verzí dotazníku. Empirické šetření na téma Gambling jako rizikový faktor u mladých sportovců bylo realizováno v období od září 2018 do listopadu 2018 na území České republiky. Výzkumného šetření prostřednictvím dotazníku vlastní konstrukce se zúčastnilo 298 respondentů. Z důvodu nesprávného vyplnění nebo pro nesplnění podmínek věku či sportovní příslušnosti bylo vyřazeno 11 dotazníků. Výsledné zpracování dat pro účely výzkumu proběhlo z 287 správně vyplněných dotazníků.

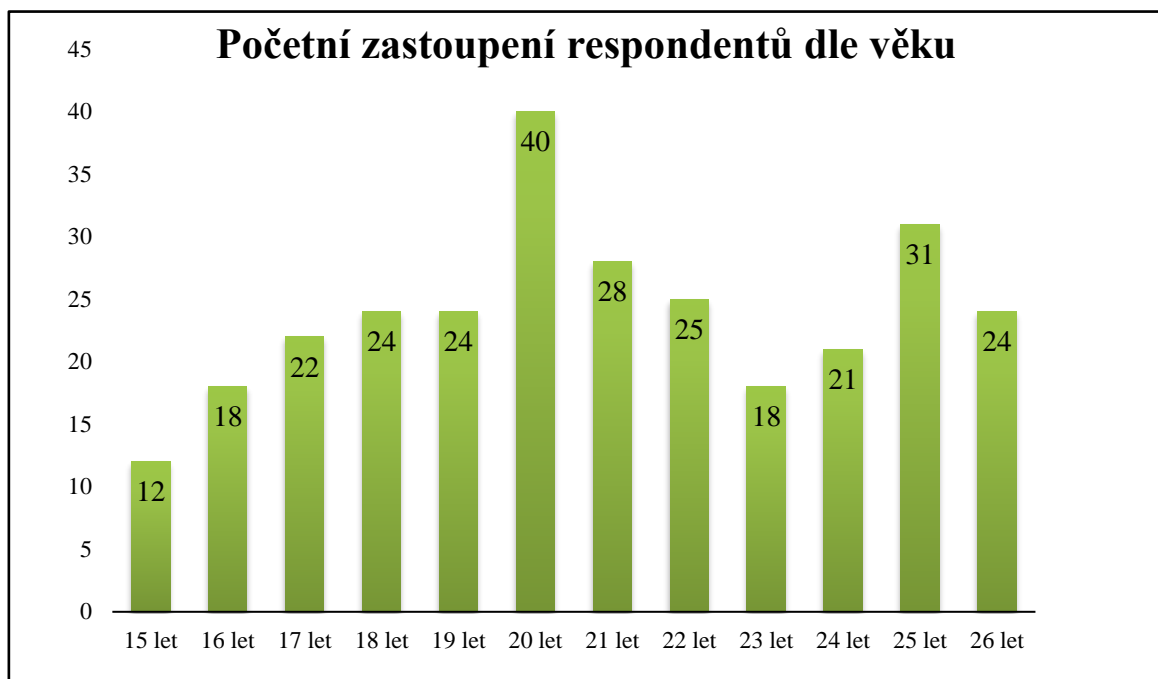
Z celkového počtu 298 dotazníků bylo 62 dotazníků v papírové podobě, které byly šířeny přímo do rukou respondentů ve sportovních oddílech, jak už bylo zmíněné výše. Návratnost dotazníků v papírové podobě byla 100 %. Kompletní návratnost dotazníků zapříčinila přímá distribuce, kdy byl na konkrétní tréninkové jednotce rozdán přesný počet dotazníků, odpovídající přítomnému počtu respondentů. Z důvodu časově nenáročného vyplnění a nenáročnosti na vyplnění jej respondenti vyplňovali přímo na místě, čímž se dosáhlo 100 % návratnosti. Ovšem při zpracování dotazníků a následné kontrole zodpovězených otázek byly vyřazeny 4 dotazníky. Zmíněné 4 dotazníky byly vyřazeny z důvodů neúplnosti či úplného vynechání odpovědí. K výslednému zpracování bylo využito dat z 58 tištěných dotazníků. Elektronický online dotazník vyplnilo pomocí Google formuláře 236 respondentů. Návratnost či počet otevřených dotazníků bohužel není možné ověřit. Výhodou elektronické verze byla nutnost zodpovědět povinné otázky, tudíž nehrozilo vyřazení dotazníků z důvodu nezodpovězení otázek jako u tištěné verze. Avšak širší distribuce a neovladatelnost šíření dotazníků zapříčinila dostupnost dotazníků i mezi respondenty, kteří nesplňovali povinné náležitosti pro výzkumné šetření, tudíž bylo nutné vyřadit 7 dotazníků. Kvůli překročení věkového limitu pro výzkumné šetření bylo vyřazeno 5 dotazníků a 2 dotazníky nesplňovali náležitosti sportovní příslušnosti. Pro účely výzkumného šetření posloužily data z 229 správně vyplněných elektronických dotazníků. Výsledné zpracování dat probíhalo z 287 správně vyplněných dotazníků, od respondentů z řad mladých sportovců ve věku 15–26 let.

Charakteristika respondentů

Základním požadavkem na respondenty u výzkumného šetření byla příslušnost k sociální skupině mládeže a aktivně provozovat jakoukoliv sportovní činnost. V teoretické části této diplomové práce bylo po prozkoumání odborné literatury určeno věkové rozmezí pro mládež 15–26 let. Požadavek na věk byl ověřován otázkou č. 1 v dotazníku. Ve výzkumném souboru se povedlo dosáhnout velmi vyrovnaného počtu zastoupení u věku, splňující požadavky výzkumného šetření. V grafu č. 1: Věk respondentů je dostupný přehled početního zastoupení dle věku. Nejpočetnější skupinou výzkumného souboru jsou dvacetiletí a nejméně početnou jsou patnáctiletí. Jak už bylo výše zmíněno povedlo se dosáhnout vyrovnaného počtu

respondentů dle věku, což lze přisoudit distribuci dotazníků mezi konkrétní věkovou skupinu.

Graf číslo 1: Věk respondentů

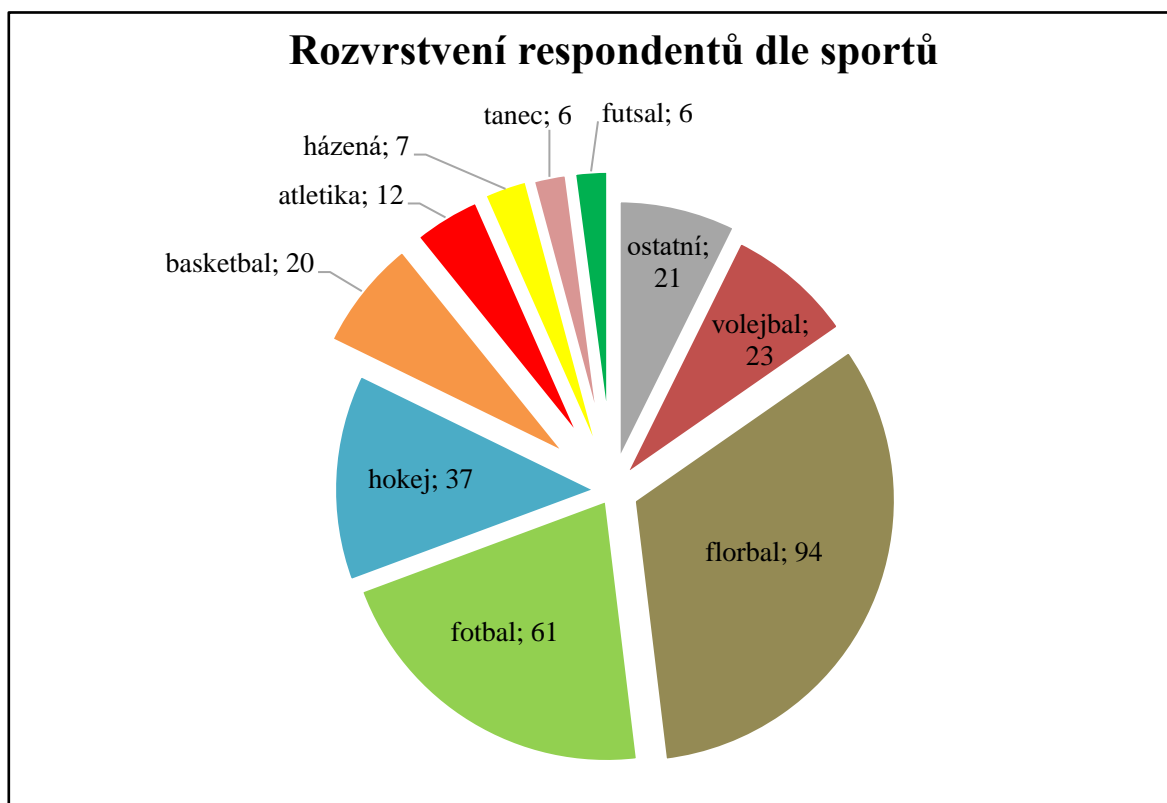
Zastoupení z hlediska pohlaví ověřovala otázka č. 2 v dotazníkovém šetření. Ze zpracovaných dat vyplývá, vysoká nevyváženost mezi muži a ženami v tomto výzkumném šetření. To lze přisuzovat početnějšímu zastoupení mužů ve sportovní oblasti a také většímu zájmu mužů, podílet se na výzkumném šetření, zabývající se hazardním hraním. Jelikož jak vyplývá z dostupných výzkumů, zmíněných v teoretické části, muži mají několikanásobně větší zájem o gambling než ženy (Ambrož a kol., 2018). Konkrétně se do výzkumného šetření zapojilo 80 žen (28 %) a početní zastoupení mužů je 207 (72 %).

Příslušnost ke sportující mládeži dále krom názvu samotného výzkumného šetření ověřuje otázka č. 3, která se dotazuje na konkrétní sportovní činnost respondenta. Výsledky této otázky mohou být zkresleny distribucí a šířením dotazníků po jednotlivých sportovních oddílech, a především možností vyplnění dotazníků online. Kdy nebylo možné zabezpečit rovnoměrný přístup dotazníků ke všem sportovním disciplínám, jelikož cílem bylo oslovit co největší množství respondentů. Zároveň se však ve výzkumném šetření nachází zástupci nejpobulárnějších sportů

v České republice. Na grafu č. 2 je možné pozorovat, že nejpočetnější sportovní oblastí mezi respondenty je florbal. To může být ovlivněno značným množstvím kontaktů autora práce v tomto sportu, ale také vysokým nárůstem popularity a stále se zvyšující členskou základnou u florbalu. S výrazným odstupem na druhém místě se nachází fotbal, jakožto největší světový sport, který dlouhodobě patří mezi nejpobulárnější v České republice. Za zmíněnými dvěma sporty se na následujících třech místech v počtu zastoupení u respondentů nachází postupně hokej (13 %), volejbal (8 %) a basketbal (7 %).

Dále jsou v grafu č. 2 zobrazeny počty respondentů, věnujících se atletice, házené, futsalu a tancování. Sportovní odvětví, která v počtu odpovědí u respondentů nepřesáhla počet pěti odpovědí byla zařazena mezi kategorii ostatní. Například do této kategorie byli zařazeny sporty jako fitness, cyklistika, lyžování, plavání, hokejbal, kanoistika, rugby a další. Z grafu č. 2 lze zároveň pozorovat skutečnost, že mezi respondenty vysoce převažují kolektivní sporty nad individuálním sportem.

Graf číslo 2: Sporty respondentů

Vyhodnocení a interpretace dosažených výsledků

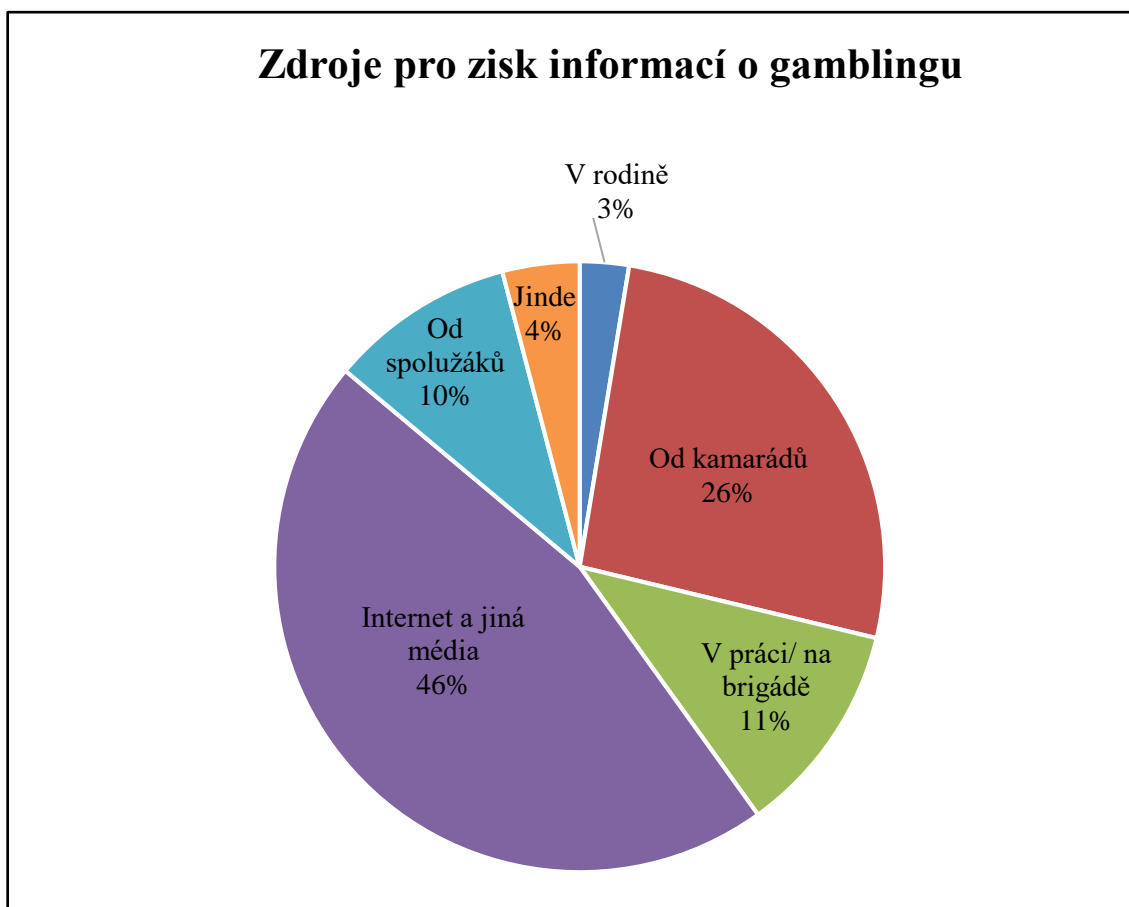
Vyhodnocení výsledků výzkumu je organizováno na základě stanovených hypotéz, které budou na základě zpracovaných dat z výzkumného šetření ověřovány. K ověření každé hypotézy slouží vždy nejméně dvě otázky z dotazníkového šetření, na základě jejich zpracování a porovnání budou stanovené hypotézy potvrzeny či vyvráceny. Nejprve budou předkládány odpovědi respondentů na otázky z dotazníkového šetření a následně ze získaných dat ověřeny hypotézy. Z důvodu snadnější orientace a pochopení jsou zpracované výsledky prezentovány pomocí grafů a tabulek, ke kterým dále náleží příslušný komentář.

Otázka č. 4: *Z jakých zdrojů získáváte nejvíce informací o gamblingu?*

Cílem této otázky bylo zjistit odkud respondenti čerpají své informace o gamblingu. Původ informačního zdroje může napovědět, kde se nejčastěji mladí sportovci střetávají s gamblingem. U této otázky respondenti vybírali z nabízených uzavřených možností, kdy jim bylo umožněno zvolit více variant. Za zcela převažující zdroj informací o hazardu považují samotní respondenti internet a jiná média, kdy tuto odpověď zvolilo 248 respondentů z celkových 287. Druhým nejčastějším zdrojem informací pro respondenty jsou informace od kamarádů (141 odpovědí).

Dále následují informace získané v práci či na brigádě a informace od spolužáků ve škole. Za pozitivní lze považovat poměrně nízký počet odpovědí u možnosti, že respondenti získávají informace o hazardu v rodině. Ovšem jaký druh informací respondenti získávají z uvedených zdrojů už otázku nezjišťuje.

Graf číslo 3: Zdroj informací respondentů

Otázka č. 5: *Zkusil/a jste někdy nějakou formu hazardní hry?* U této otázky respondenti vybíraly ze třech nabízených, škálových možností, které rozdělují respondenty dle jejich zkušenosti s hraním hazardních her. Nabízené možnosti byly „Ano, vícekrát“, „Ano, jednou jako experiment“ a záporná odpověď „Ne“. Z dostupných odpovědí vyplývá překvapivé zjištění, že alespoň minimální zkušenosti s gamblingem má 85 % respondentů. Navíc se ve většině případů dle odpovědí nejedná o pouhé experimentování, jelikož 174 (61 %) respondentů uvedlo, že má vícekrát zkušenost s hazardním hraním. Jednorázovou zkušenost s hazardem zodpovědělo 69 (24 %) respondentů a pouze 44 (15 %) odpovídajících odpovědělo záporně.

Graf číslo 4: Zkušenost s gamblingem

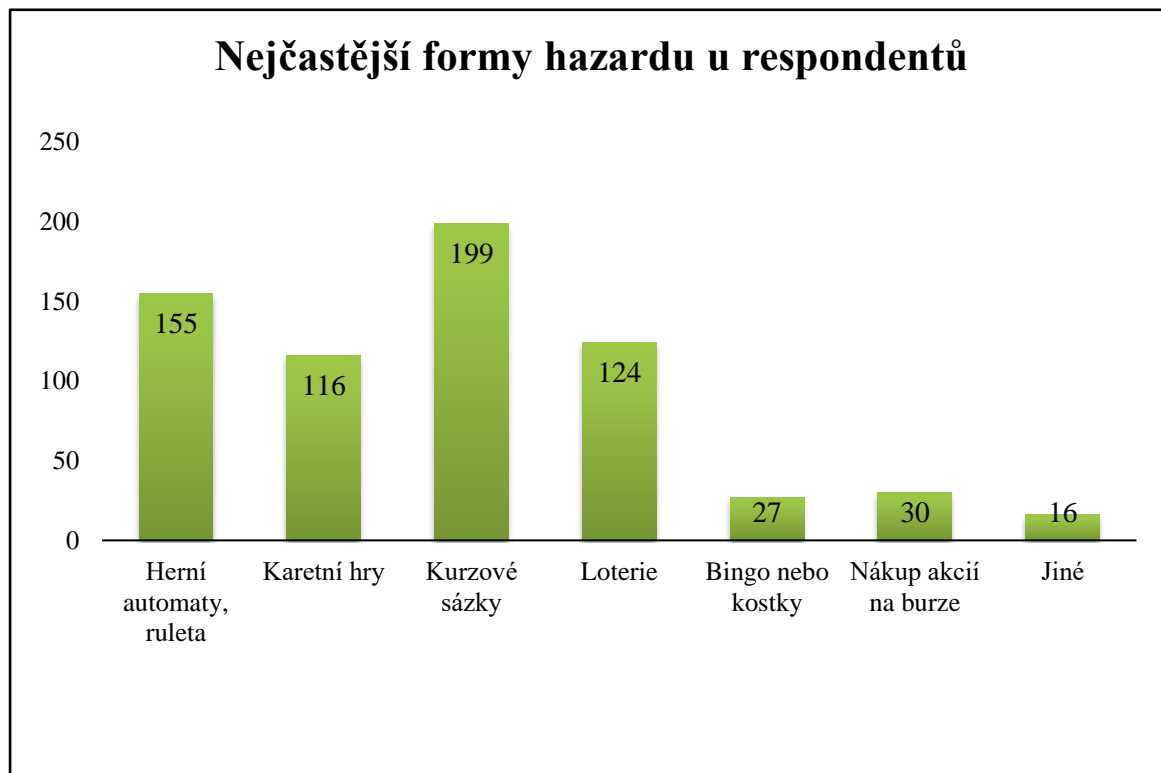
Následujících sedm otázek zjišťovalo konkrétní, bližší informace od respondentů, kteří mají alespoň minimální zkušenost s gamblingem. Respondenti, kteří odpověděli záporně na otázku č. 5 byli přesměrováni na otázku č. 13.

Otázka č. 6: *Jaké druhy hazardních her jste již vyzkoušel?*

V teoretické části, konkrétně v kapitole Formy hazardu, byly popsány nejběžnější formy hazardního hraní. S využitím zmíněného teoretického základu byla sestavena šestá otázka dotazníku, která zjišťovala zkušenosti respondentů s jednotlivými formami hazardu. U otázky bylo možné zvolit více variant a k dispozici bylo sedm uzavřených možností. Zároveň odpovědi prozrazují preferované formy gamblingu u mladých sportovců. Nejvyššího počtu odpovědí dosáhla varianta Kurzových sázek, kterou zvolilo až 82 % respondentů se zkušeností s hazardem. Druhou nejpreferovanější formou jsou herní automaty a rulety. Kdy je poměrně zarážející a šokující, že 64 % mladistvých sportovců již vyzkoušelo tento druh hazardu. Další velmi oblíbené formy mezi respondenty jsou loterie (51 %) a karetní hry (48 %). Zatímco nákup akcií na burze, hraní

kostek, Bingo a ostatní formy hazardu nezaznamenali u respondentů zdaleka takovou popularitu.

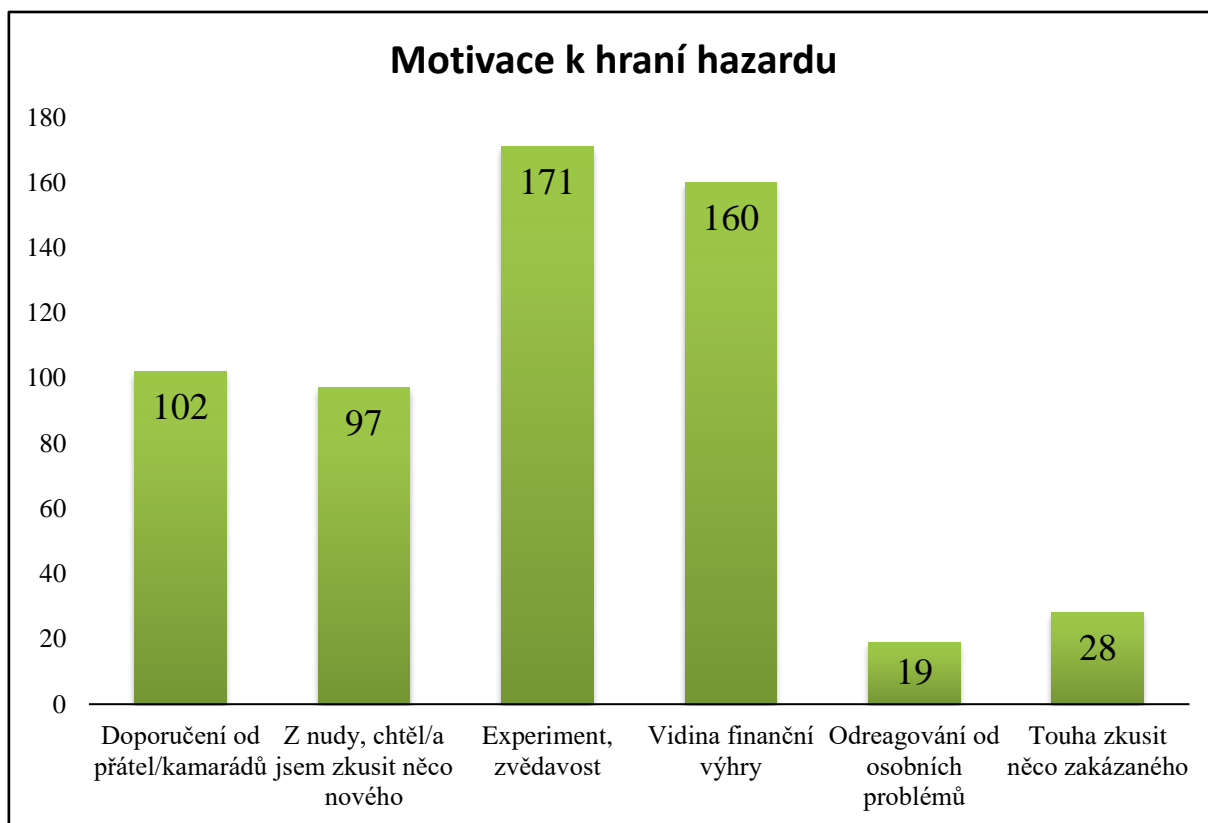
Graf číslo 5: Nejužívanější formy hazardu

Otázka č. 7: Z jakého důvodu jste hru zkusil/a?

Sedmá otázka částečně navazuje na předešlou otázku, kdy se dotazuje na motivaci a důvody pro vyzkoušení hazardního hraní. Respondenti u této otázky mohli zvolit více možností z několika variant odpovědí, které byly vytvořeny na základě prostudované literatury. Z odpovědí respondentů vyplývá, že jejich hlavní důvody k hraní hazardních her byly experimentování neboli zvědavost (70 %) a vidina finanční výhry (66 %). V rozhodnutí zkusit hazardní hraní u mnoho respondentů hrálo podstatnou roli doporučení jejich přátel (42 %) a nuda, kdy respondent touží zkusit něco nového (40%). Možnost gamblingu jako určitého úniku od svých osobních problémů zvolilo 19 (8 %) respondentů z 243 (se zkušeností s hazardem).

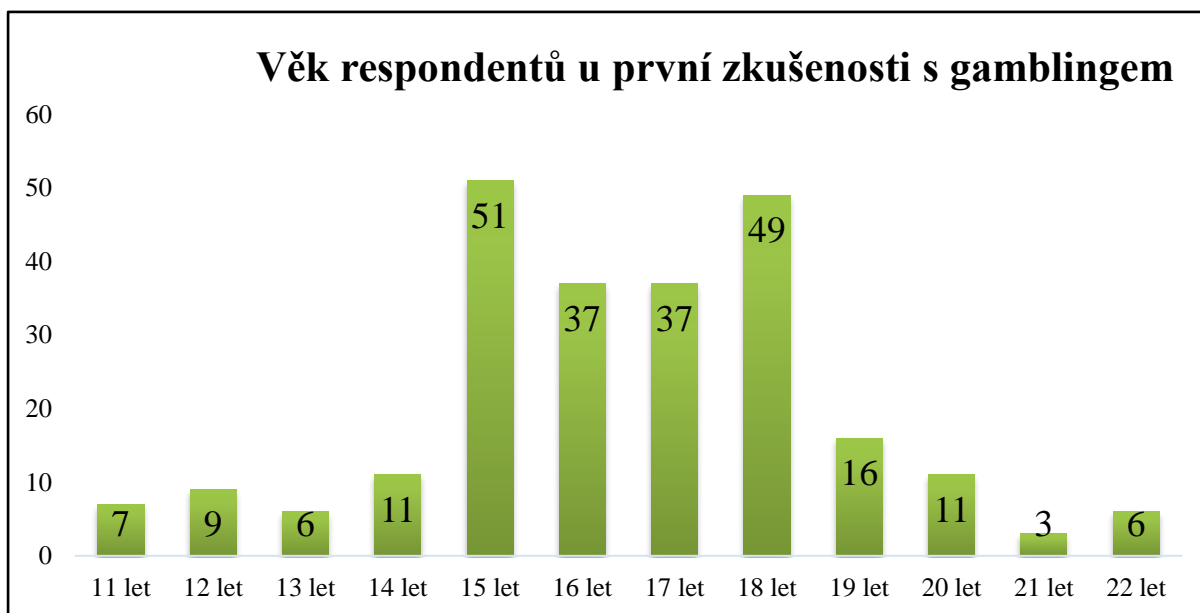
Graf číslo 6: Důvody k vyzkoušení hazardu

Otázka č. 8: V kolika letech jste poprvé zkusil hazardní hru?

Osmá otázka zjišťující věk při první zkušenosti s gamblingem navazuje na předchozí otázku, která zjišťovala motivaci k vyzkoušení hazardu. Jak je popsáno v teoretické části v kapitole Adolescence mnoho dospívajících při hledání své vlastní identity zkouší a experimentuje v různých oblastech. Pro účely výzkumného šetření může být otázka věku při první zkušenosti s hazardem velmi obohacující pro další závěry a zkoumání. Tuto skutečnost potvrzují i odpovědi respondentů, které velmi překvapují. Ačkoliv je hraní hazardních her v České republice legální po překročení osmnáctého roku života, nadpoloviční většina respondentů (65 %) uvedla svou první zkušenost s hazardem před osmnáctým rokem. Ihned v roce překročení plnoletosti vyzkoušelo hazard 49 respondentů (20 %). Celkově z výsledných hodnot vyplývá, že respondenti poprvé vyzkoušely hraní hazardu nejčastěji ve věkovém rozmezí 15–18 let. Negativním zjištěním je početnějšího zastoupení první zkušenosti s hazardem u respondentů před patnáctým rokem než po dvacátém roku života.

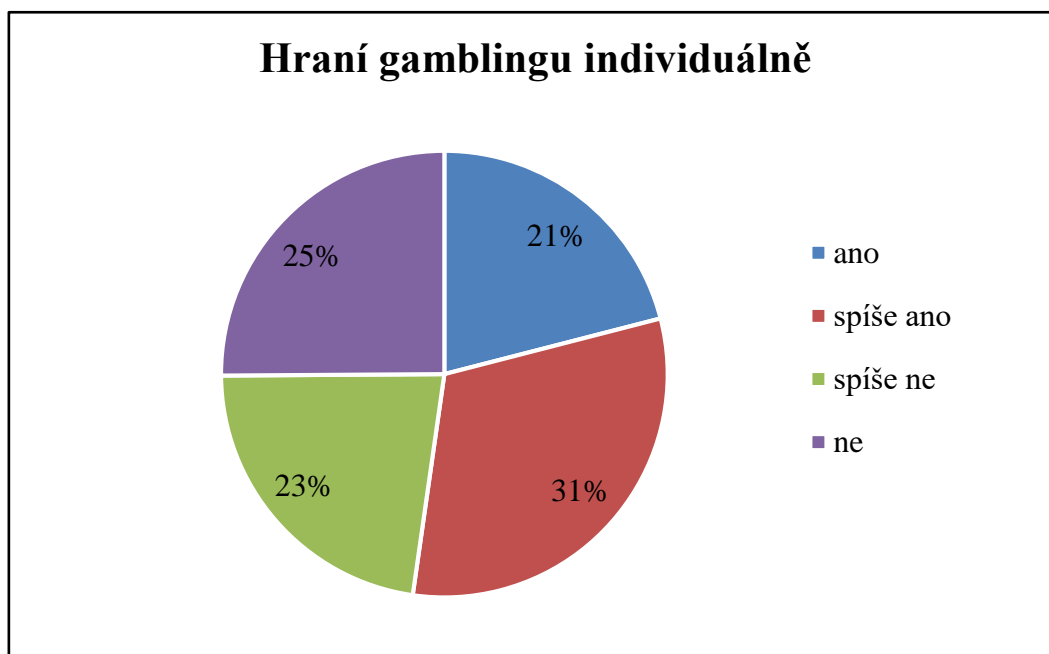
Graf číslo 7: Věk při první zkušenosti s hazardem

Otázka č. 9: Provozoval/a jste hazardní hraní pouze sám/sama individuálně?

Na tuto otázku bylo možné odpovědět výběrem ze škálového hodnocení „ano“, „spíše ano“, „spíše ne“ a „ne“. Otázka zjišťovala, zda jedinci z řad mládeže provozují hraní hazardních her převážně samostatně? Odpovědi se u respondentů hodně rozcházeli a žádná z možností výrazně nepřevažovala. Nejvíce respondentů zvolilo možnost „spíše ano“ (31 %). Avšak možnost „ano“ zvolilo 51 respondentů (21%), tudíž lze konstatovat, že polovina respondentů provozovala gambling převážně samostatně.

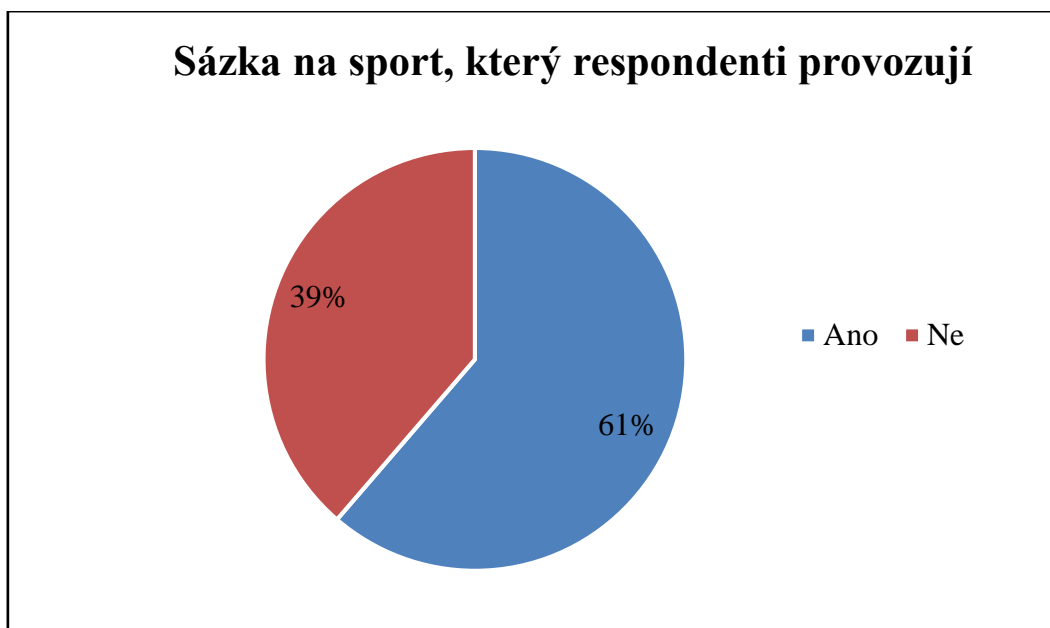
Graf číslo 8: Individuální hraní hazardu

Otázka č. 10: *Vsadil/a jste si někdy na sport, který provozujete?*

Desátá otázka dotazníkové šetření nabízela pouze stručné uzavřené odpovědi ano/ne. Otázka měla za úkol zjistit, zda mladí sportovci někdy uzavřeli sázku na sportovní disciplínu, kterou provozují? Jelikož se dá předpokládat, že této disciplíně dobře rozumí a může být velmi lákavé svých znalostí využít. Další motivací může být ztraktivnit si běžné sledování daného sportu, kterému se jednotlivý respondenti věnují. Avšak výsledné hodnoty ukazují, že zdaleka ne všichni respondent, se zkušenostmi s gamblingem, někdy uzavřeli sázku na sportovní odvětví, které provozují. Záporně odpovědělo 94 respondentů (39 %). Ovšem autorova domněnka byla spíše potvrzena, jelikož převažující odpověď byla kladná, kterou uvedlo 149 odpovídajících (61 %).

Graf číslo 9: Uzavření sázek na provozovaný sport

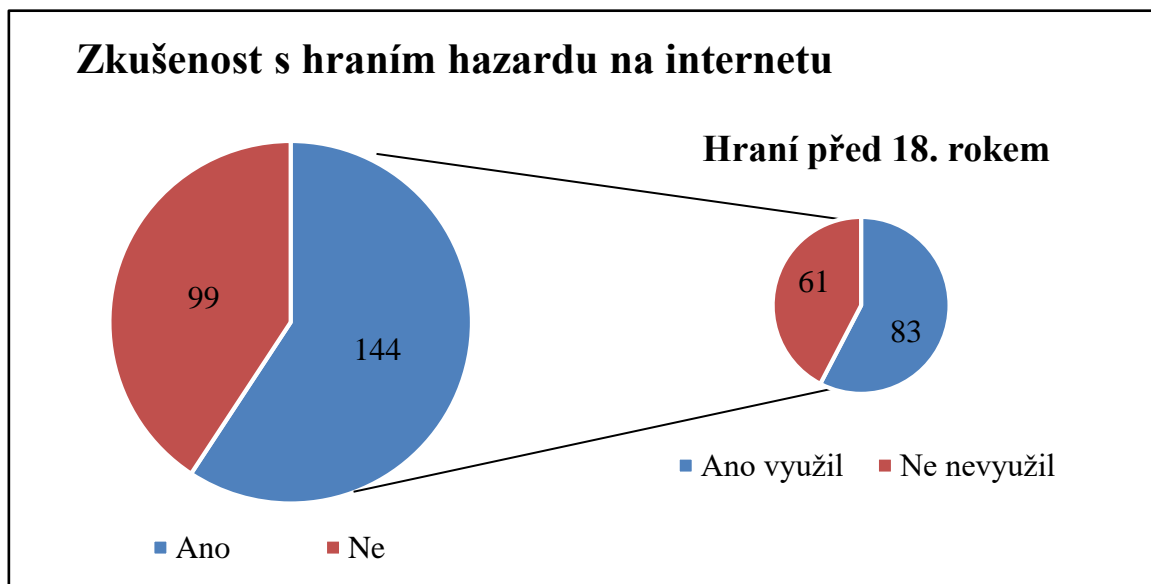

Otázka č. 11: *Máte osobní zkušenost s hraním hazardních her na internetu?*

Prostředí internetu je často vnímané jako velmi rizikové pro mládež, jelikož na něm tráví velké množství času. Jak již bylo popsáno v teoretické části, internetový hazard je rychle se rozvíjející oblastí a velmi oblíbenou u mladé generace. Zároveň internetové gamblerství je značně rizikové právě pro sociální skupinu dospívající mládeže. Otázka zabývající se zkušenostmi respondentů s hazardním hraním na internetu

měla pouze dvě uzavřené možnosti ano/ne. V případě zodpovězení kladné varianty, následovala otázka č. 12: *Využil jste někdy možnosti hraní hazardní hry na internetu před dovršením 18 let?* Na kterou stejně jako u předešlé otázky byla pouze uzavřená odpověď ano/ne. Osobní zkušenost s hraním hazardu na internetu uvedlo 144 respondentů (59 %). A 99 odpovídajících (41 %) nemá žádnou zkušenost s gamblerským v prostředí internetu. Na doplňující otázku, zda využili možnosti internetového gamblingu před dovršením své plnoletosti, odpovědělo 83 mladých sportovců (58 %) pozitivně. Naopak 61 respondentů (42 %) využilo možnost hraní hazardu v internetovém prostředí až po překročení dospělosti.

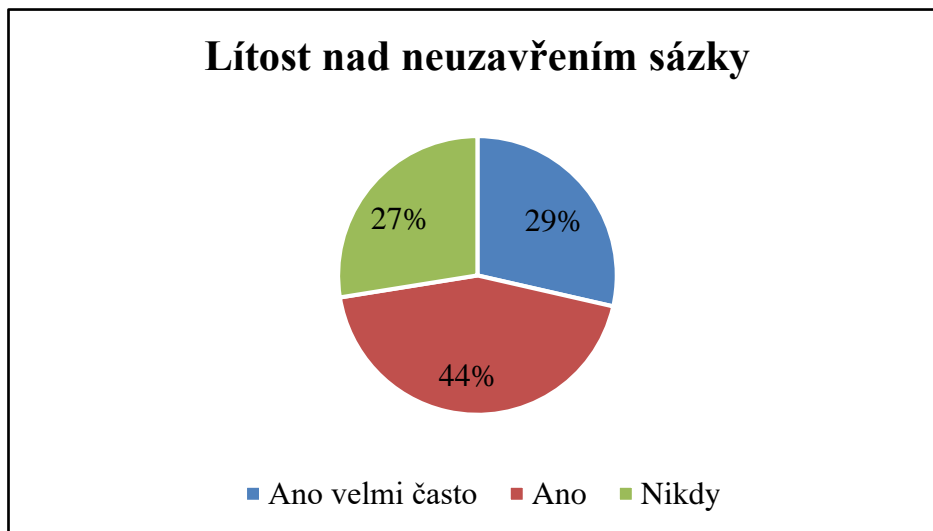
Graf číslo 10: Zkušenosti s internetovým hazardem

Otázka č. 13: *Litoval/a jste někdy při sledování hry, že jste neuzavřel sázku, poté co jste trefil správný výsledek?*

Otázka slouží k nastínění vztahu mladých sportovců ke gamblingu, kdy zjišťuje, zda respondenti přemýšlí nad hazardním sázením i během sledování her či sportovních utkání. Otázka nabízí tři uzavřené varianty odpovědí, ze které nejčastější odpovědí byla odpověď ano (44 %). Odpovědi nikdy a ano velmi často dosáhli téměř vyrovnaných hodnot. Avšak po sloučení obou pozitivních odpovědí (73 %), lze učinit tvrzení, že mnoho respondentů lituje neuzavření sázky po uhodnutí správného výsledku hry.

Graf číslo 11: Vztah respondentů k hazardu

Otázka č. 14: *Sledoval/a jste pravidelně sportovní výsledky a konzultoval/a je s přáteli?*

Otázka směřuje svým zaměřením do sportovní oblasti, kdy zjišťuje, zda se dnešní mladá generace sportovců věnuje i pasivnímu sledování sportovních výsledků. A zda jsou sportovní výsledky i předmětem diskuzí mezi kamarády. Na otázku bylo 219 kladných odpovědí (76%) a 69 záporných (24 %), tudíž více jak tři čtvrtiny respondentů pravidelně sleduje výsledky ze sportu a následně je konzultuje se svými přáteli.

Otázka č. 15: *Probíral/a jste na tréninku se spoluhráči/kolegy z oddílu hazardní hraní nebo možnosti sportovního sázení?*

Patnáctá otázka svým charakterem volně navazuje na předcházející otázku. Zjišťuje, zda respondenti při svých sportovních aktivitách probírají s kolegy ze světa sportu možnosti sportovního sázení a gamblerství. U otázky bylo možné vybírat ze tří variant odpovědí. Jedna z variant byla negativní odpověď a při kladné odpovědi měli odpovídající na výběr z blíže specifikovaných odpovědí, které jsou zmíněny už v samotné otázce. Výsledné hodnoty, které jsou dostupné v grafu č. 12, dokládají převahu kladných odpovědí (65 %). Za mírné pozitivum lze považovat negativní odpověď 101 respondentů (35 %) a převahu sportovního sázení (34 %), jakožto jedné

Graf číslo 12: Tématika gamblingu při sportu

z formy hazardu, nad hazardním hraním obecně (31%). Hlavním poznatkem z patnácté otázky je závěr, že se sportující mládež, která se nevěnuje hazardní hře, může často střetávat s tematikou gamblingu i při svých sportovních aktivitách.

16. Doplňte cokoliv, co Vás o hazardním hraní a propojenosti se sportem napadne?

Závěrečná otázka v dotazníkové šetření byla pouze dobrovolná a otevřená pro názory respondentů o gamblingu či o jeho propojenosti se sportem. Přehled odpovědí respondentů, které autor práce považuje za nejzajímavější je dostupný níže. Mezi odpověďmi jsou patrné rozdílné názory na hazardní hraní a jeho vnímání.

„Podle mě to moc nesouvisí s provozováním sportu, jako že ty spojitosti tam budou minimální. Spíš se jedná o sociální situaci, partu, tu zvědavost atd.“

„Je to velice návyková činnost, která člověka hodně ovlivní. Když se nechá pohlit touhou po výhře.“

„Ztráta času. Zkusila jsem si jednou vsadit vyhrála jsem, ale tím to pro mě skončilo. Tolik nervů a nechápu lidi co vsází za tisíce...“

„Podle mě když si vsadíš občas na fortuně ať už na sport nebo cokoliv jiného tak to není hazard, pokud to máš pod kontrolou a protáčíš peníze které jsou navíc a nezasahují

do tvých základních potřeb - člověk má přirozeně dané, že má sklony k adrenalinovým zážitkům.“

„Nesmí se to přehánět. Já si vsadím jen na zápasy, které budu sledovat abych vytvořil u sledování nějaký napětí.“

„Vždy to začíná pouhým experimentováním, ale pokud člověk nemá dostatečnou vůli přestat hrát je to velmi nebezpečná závislost“

„Na sportovním sázení se dají vydělat velké prachy“

„Hazardní hry jsou výdělkem pro jejich pořadatele, nikoliv pro sázející (hráče).“

„Je lepší hrát, než se jen dívat“

„Je to velmi chytlavé.“

„Je to životní styl, bez kterého si nedokážu život představit“

Shrnutí a vyhodnocení hypotéz

H1: Dá se předpokládat, že většina mladých sportovců má osobní zkušenost s hraním hazardních her.

Pravdivost hypotézy verifikovali data otázky č. 5, 7 a 13, částečně může být hypotéza ověřena i otázkami č. 6 a 10. Na základě dat z otázky č. 5 byla vytvořena tabulka č. 3, ve které je uvedena četnost zkušeností mladých sportovců s hraním hazardních her. Ze zjištěných údajů vyplývá, že z celkového počtu 287 respondentů nemá 44 mladých sportovců doposud žádné zkušenosti s gamblingem. Oproti tomu 69 osob již má alespoň jedenkrát zkušenost s hraním hazardu a 174 odpovídajících má nejméně dvě zkušenosti s provozování gamblerství. Odpovědi z otázky č. 7 prozrazují nejčastější důvody k hraní hazardních her, mezi které patří experimentování (70 %) a vidina finanční výhry (66 %). U otázky č. 13 dokonce 208 odpovídajících z celkového počtu 287 osob odpovědělo, že alespoň jednou za život zalitovali svého rozhodnutí neuzavřít sázku, když uhodli správný výsledek. Ačkoliv se nejedná o prokázanou zkušenost s hraním hazardu,

prezentované hodnoty dokládají pozitivní vztah respondentů k jedné z forem hazardu. Dle zpracovaných dat z otázky č. 6, označilo 199 respondentů kurzové (sportovní) sázky mezi možnostmi, které hazardní formy již vyzkoušeli. Výsledné hodnoty z otázky č. 10 dokládají, že 144 osob zodpovědělo kladně otázku týkající se osobních zkušeností s hraním hazardu na internetu.

Tabulka 3: Četnost zkušeností respondentů s hazardem

Zkušenosti s hraním hazardních her	Četnost zkušenosti s hraním hazardu	Kum. četnost	Relativní četnost
Ano vícekrát	174	174	0,61
Ano jednou	69	243	0,24
Ne	44	287	0,15
Celkem	287	-	1

Závěr k H1: Na základě výše zjištěných skutečností **byla hypotéza H1 potvrzena.**

H2: Existuje statisticky významný vztah mezi hraním hazardních her na internetu a respondenty, kteří mají zkušenost s gamblingem.

Z důvodu verifikace vztahu mezi respondenty, se zkušenostmi s gamblingem a hraním hazardních her na internetu byla vytvořena nulová hypotéza H_{20} : Neexistuje statisticky významný vztah mezi respondenty, se zkušenostmi s gamblingem a hraním hazardních her na internetu. Aby byla prokázána existence vztahu mezi dvěma proměnnými znaky, bylo využito statistické metody tzv. Testové kritérium dílčí chí-kvadrát na hladině významnosti $\alpha = 0,05$. Pro ověření správnosti hypotézy je potřeba odmítnout nulovou hypotézu (H_{20}).

Tabulka č. 4 znázorňuje kontingenční tabulku, která je nezbytná k ověření vztahu mezi hraním hazardních her na internetu (data z otázky č. 11) a zkušeností respondentů s gamblingem (data z otázky č. 5).

Tabulka 4: Zkušenost s hazardem a internetový hazard

Zkušenost s hraním hazardních her na internetu	Zkušenost s gamblingem jednou	Zkušenost s gamblingem vícekrát	Celkem
Ano	31	113	144
Ne	38	61	99
Celkem	69	174	243

Podrobné výpočty statistické metody Testové kritérium dílčí chí-kvadrát jsou k dispozici jako příloha B této diplomové práce. Hodnota testového kritéria byla vypočítána na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ (5 %). Vypočítaná hodnota testového kritéria ($X^2 = 8,198$) se následně porovnávala s kritickou hodnotou. Ke kontingenční tabulce o dvou sloupcích a dvou řádcích náleží počet stupňů volnosti $f = 1$. Výpočet kritické hodnoty $X^2 = 0,05(1) = 3,841$. Po porovnání vypočítané hodnoty testového kritéria s příslušnou kritickou hodnotou zvoleného testového kritéria, lze uskutečnit závěr, že vypočítaná hodnota $\chi^2(8,198)$ je větší než kritická hodnota (3,841). Proto **zamítáme nulovou hypotézu H2₀ a přijímáme H2: na hladině významnosti 0,05.**

Předpoklad pro stanovení hypotézy H2 se potvrdil, proto je možné konstatovat existenci statisticky významného vztahu mezi hraním hazardních her na internetu a mladými sportovci se zkušenostmi s gamblingem. Určitou roli ve vztahu respondentů k internetovému hazardu může hrát i poměrně snadná dostupnost internetového hazardu pro nezletilé (data z otázky č. 12). Zároveň je internet pro mnoho respondentů zdrojem informací o gamblingu (údaje z otázky č. 4), což může potvrzovat spojitost mezi internetovým hraním hazardu a dosavadní zkušeností v této oblasti.

Závěr k H2: Na základě výše zmíněných dat **byla hypotéza H2 potvrzena.**

H3: Mezi mladými sportovci, kteří pravidelně sledují sportovní výsledky a konzultací hazardního hraní se svými přáteli ze světa sportu existuje statisticky významný vztah.

Hypotéza H3 byla sycena daty z otázek č. 9, 14, 15 a doplňovat je mohou i údaje z otázky č. 7. Dle dostupných informací z odpovědí (otázka č. 15) a získaných údajů z otázky o pravidelném sledování a konzultaci sportovních výsledků (otázka č.14) byla pro prezentaci spojitosti vytvořena tabulka četností (tabulka č.5) obou zmíněných aktivit. Z prezentovaných dat v tabulce č.5 lze vyčíst, že v průměru více než 70 % respondentů zodpovědělo kladně na otázky č. 14 a 15.

Tabulka 5: Četnost konzultací gamblingu a sportovní výsledků

Četnost	Konzultace s přáteli o gamblingu na tréninku	Sledování a konzultace sportovních výsledků s přáteli	Aritmetický průměr	Aritmetický průměr v procentech (%)
ano	186	219	202,5	70,557
ne	101	68	84,5	29,442
Celkem	287	287	287	99,999

Vliv přátel na gambling potvrzují i odpovědi na otázku, týkající se individuálního hraní (otázka č. 9), kdy 48 % odpovídajících odpovědělo negativně. Z čehož lze usuzovat, že mohou hazardní hraní provozovat společně s přáteli. Propojenost těchto dvou jevů potvrzují i informace o příčině hraní hazardních her (otázka č.7). Kde mezi různými důvody 102 respondentů (42 %) vybralo možnost „doporučení od přátel“.

Jelikož u obou zkoumaných jevů, se na základě zjištěných dat, vyskytuje častá názorová shoda respondentů, z řad mladých sportovců, existuje vysoká pravděpodobnost existence statisticky významného vztahu. Z výše prezentovaných výsledků je zřejmé, že mladí sportovci rádi konzultují sportovní výsledky s přáteli a zároveň i nadpoloviční většina (více než 50 %) mladých sportovců konzultuje hraní hazardu s kolegy během tréninkových aktivit. I proto je vysoce nepravděpodobné, aby se tyto dvě oblasti vzájemně neovlivňovaly.

Závěr k hypotéze H3: Po výše prokázané spojitosti mezi pravidelnou konzultací sportovních výsledků s přáteli a konzultace hazardního hraní s kolegy ze světa sportu **byla hypotéza H3 potvrzena.**

H4: Kurzové (sportovní) sázení patří mezi nejužívanější formu gamblingu u většiny mladých sportovců.

Sytost informací pro ověření hypotézy H4 zajišťovali otázky č. 6, 10 a 15. Z respondentů, kteří již mají osobní zkušenost s gamblingem (243) až 199 osob (82 %) uvedlo zkušenost s kurzových (sportovním) sázením (graf č.5). Dále 96 osob uvedlo, že z veškerých forem hazardu konzultuje pouze sportovní sázení s kolegy na trénincích, tudíž více respondentů konzultuje samotné sportovní sázení než jakoukoli jinou formu hazardního hraní (graf č. 12). U analýzy sportovního sázení empirický výzkum zkoumal i možnost uzavření sázek, na samotnými respondenty provozované sportovní odvětví. Kdy se lze obecně domnívat, že mladí lidé věnující se sportu využívají při rizicích hazardní činnosti svých znalostí a informací. Tudíž na základě předpokladu lepší informovanosti, díky vlastnímu provozování sportovní aktivity, je sportovní sázení relevantnější formou hazardu pro mladé sportovce. Zkušenost s uzavřením sázky na vlastní provozované sportovní odvětví (graf č.9) uvedlo 149 odpovídajících (61 %). I další názory respondentů potvrzují výše zmíněné předpoklady a doplňují je o skutečnost, že se po uzavření sázky stává sledování daného sportu více atraktivnější.

Na základě analýzy zkušeností respondentů u provozování jednotlivých forem hazardu bylo zjištěno značné množství podnětů. Vyhodnocení získaných dat z otázek č. 6, 10 a 15 i ostatní zpracované informace či názory respondentů objasnilo postavení kurzového (sportovního) sázení mezi různými formami gamblingu u sportující mládeže. Zpracované výsledky empirického šetření dokládají časté zkušenosti s kurzovým sázením a jeho oblíbenost u odpovídajících.

Závěr k H4: Na základě empirického ověření hypotézy H4 a výše popsaného zdůvodnění je možné uznat její přijatelnost. **Hypotéza H4 byla potvrzena.**

H5₀: Neexistuje statisticky významný vztah mezi sportovci, provozující kolektivní sport a četností hraní hazardních her.

Kontingenční tabulka č. 6 prezentuje výsledné údaje získané z odpovědí na otázku, který sport provozují (otázka č. 3) a otázku týkající se hraní hazardních her (otázka č.5).

Tabulka 6: Zkušenosti s hraním hazardu

Hraní hazardu	Individuální sport	Kolektivní sporty	Celkem
Ano vícekrát	153	21	174
Ano jednou	60	9	69
Ne	39	5	44
Celkem	252	35	287

Pro ověření neexistence statisticky významného vztahu mezi sportovci, provozující kolektivní sport a četností hraní hazardních her, byla vytvořena alternativní hypotéza H_{2A}: Existuje statisticky významný vztah mezi respondenty, provozující kolektivní sport a četností s provozováním gamblingu. Vztah mezi jednotlivými znaky byly ověřeny s využitím statistické metody Testové kritérium dílčí chí-kvadrát na hladině významnosti 5 %. Pro ověření správnosti nulové hypotézy H₅₀ je potřeba odmítnout alternativní hypotézu H_{5o} a nezamítnout hypotézu H₅₀.

Přehled výpočtů nulové hypotézy H₅₀ je k dispozici v příloze C. Na základě vzorce pro testové kritérium byla výsledná hodnota $X^2 = 0,079$. Ke kontingenční tabulce o dvou sloupcích a třech řádcích náleží počet stupňů volnosti $f = 2$. Což odpovídá při hladině významnosti 0,05 (5 %) kritické hodnotě $X^2 =_{0,05} (2) = 5,991$.

Ze srovnání vypočítané hodnoty testového kritéria s příslušnou kritickou hodnotou, lze konstatovat, že vypočítaná hodnota $\chi^2 (0,079)$ je menší než kritická hodnota (5,991). Na hladině významnosti 5 % alternativní hypotézu H_{5A} zamítáme a **nulovou hypotézu (H₅₀) o nezávislosti jednotlivých znaků nezamítáme.**

Ze zjištěných informací (otázka č. 15) vyplývá, že 101 (35 %) respondentů nekonzultuje možnost hazardního se svými kamarády, kolegy ze sportovního odvětví.

Taktéž 127 osob (52 %) zodpovědělo kladně dotaz, zda provozovali gambling individuálně (otázka č.9).

Závěr k H5₀: Na hladině významnosti 5 % a zjištěných výsledků nulová hypotézu H5₀ o nezávislosti jednotlivých znaků není zamítnuta. Z výše dostupných údajů nebyl prokázán existující statisticky významný vztah mezi provozováním kolektivního sportu a hraním hazardních her. Proto lze **hypotézu H5₀ potvrdit.**

H6: Existuje statisticky významný vztah mezi věkem respondentů a mezi věkem při první zkušenosti s hazardním hraním.

Hypotéza H6 byla ověřována na základně získaných dat z otázek č. 1, 8 a 12. Pro sestavení kontingenční tabulky (tabulka č.7) bylo využito dat na základě uvedeného věku respondentů (otázka č.1) a také dle uvedeného věku při první zkušenosti s hraním hazardních her (otázka č.9). Z důvodů dodržení podmínek pro užití kontingenční tabulky bylo přistoupeno ke sloučení věkových kategorií a byly vytvořeny věkové rozpětí, aby se zabránilo výskytu nízkého počtu odpovědí.

Tabulka 7: Věk respondentů a jejich věk při první zkušenosti s hazardem

Věk/ Věk při první zkušenosti	15.- 17. let	18.-20. let	21.-23. let	24.-26.let	Celkem
11. - 13. let	6	8	5	3	22
14. - 16. let	16	33	27	23	99
17. - 19. let	19	28	24	31	102
20. - 22. let	2	8	4	6	20
Celkem	43	77	60	63	243

Pro ověření vztahu mezi věkem respondentů a věkem u první zkušenosti s gamblingem byla stanovena nulová hypotéza H6₀: Neexistuje statisticky významný vztah mezi věkem respondentů a mezi věkem při první zkušenosti s hazardním hraním. Pro prokázání existence vztahu mezi jednotlivými znaky bylo využito statistické metody Testové kritérium dílčí chí-kvadrát na hladině významnosti 5 %. Výpočty statistické

metody Testové kritérium dílčí chí-kvadrát, které vedly k ověření hypotézy H_6 jsou uvedeny v příloze D této diplomové práce.

Vypočítaná hodnota testového kritéria při 5 % hladině významnosti ($X^2 = 6,252$) byla porovnána s kritickou hodnotou. Kontingenční tabulka obsahuje 4 řádky a 4 sloupky, tudíž k ní odpovídá počet stupňů volnosti $f = 9$. Výpočet kritické hodnoty $X^2 =_{0,05}(9) = 16,919$. Po porovnání vypočítané hodnoty testového kritéria s příslušnou kritickou hodnotou zvoleného testového kritéria došlo k překvapujícímu zjištění. Jelikož vypočítaná hodnota je menší než výpočet kritické hodnoty, na hladině významnosti 5 % nezamítáme nulovou hypotézu H_{0} a zamítáme hypotézu H_6 .

Ačkoliv u otázky zjišťující hazardní hráčství na internetu před dovršení plnoletosti (otázka č.12) zodpovědělo 83 osob kladně zkušenost hazardního hraní před 18. rokem. Oproti tomu 61 respondentů má zkušenosti s internetovým gamblingem až po překročení plnoletosti.

Závěr k H_6 : Jelikož se dle výše uvedených informací, nepodařilo prokázat domněnku o existujícím vztahu mezi věkem respondentů a věkem při prvním hraní hazardních her.

Hypotéza H_6 nebyla potvrzena a byla zamítnuta.

Diskuze

Jelikož již proběhlo zpracování a vyhodnocení údajů je nyní nutná úvaha nad získanými informacemi, které se podařilo zjistit ve výzkumu. Empirické šetření si kladlo za cíl prozkoumat počet mladých sportovců se zkušenostmi s gamblerstvím. Podstatnou součástí výzkumu bylo i zjištění nejrozšířenějších forem hazardu u této sociální skupiny a jejich názory. Za dílčí cíle výzkumu byly formulovány otázky, zjišťující původ informací o hazardním hráčství, se kterými se setkává mládež, věnující se sportovním aktivitám. A také zjistit reálné zkušenosti samotných respondentů v oblasti hazardu a s tím spojených dalších okolností. Jako například nejběžnější formy gamblingu, věk první zkušenosti s hraním hazardních her a zda konzultují téma hazardních her se svými přáteli. Ke zodpovězení zmíněných otázek a naplnění vytýčených cílů,

posloužily data, získaná ve výzkumném šetření, s využitím dotazníkové metody vlastní konstrukce. Kompletní přehled dosažených výsledků byl prezentován v kapitole Vyhodnocení a interpretace dosažených výsledků. Informace byly znázorněny a prezentovány za využití grafů a tabulek pro snadnější orientaci a pochopení.

Sportovní mládež, která se byla ochotna podílet na výzkumné šetření, zabývající se gamblingem, vyjádřila svými odpověďmi řadu velmi překvapujících a pro společnost rizikových skutečností. Alespoň jednu zkušenost s hraním hazardních her uvedlo 85 % respondentů. Ačkoliv autor práce očekával častou zkušenost mladých sportujících s gamblingem, což ostatně vedlo i k vytvoření této diplomové práce. Takto vysoká procentuální účast u výzkumného souboru je zarážející. Čímž se podporují domněnky pro spojitost hazardního hráčství a sportovní oblasti.

Tuto domněnku potvrzuje i fakt, že většina respondentů pravidelně sleduje sportovní výsledky, které následně konzultuje se svými kamarády. Dále odpovídající, na základě svých odpovědí, potvrdili častý výskyt konzultací o hazardním hraní s kolegy ze sportovního odvětví při provádění sportovní činnosti. Tudíž existuje vysoká míra pravděpodobnosti, že jsou oba zmíněné jevy propojené. Potvrzením hazardu, jako jedno z témat pro diskuzi u sportující mládeže lze považovat za velmi důležité. Na základě těchto zjištění je možné nastolit veřejnou diskuzi o účelné prevenci hazardního hraní mezi sportující mládeží nebo zamyšlení se příslušných osob, jak tento trend u této sociální skupiny minimalizovat.

Již samotná diskuze mladých sportovců o možnostech hazardního hraní je velmi rizikovou záležitostí pro tuto sociální skupinu, což potvrzuje i počet respondentů se zkušenostmi s gamblingem. Ostatně v teoretické části byly rizika hazardního hraní u sportovní mládeže konkrétněji rozebírána. Respondenti se současně ve velké míře shodují na vlivu jejich přátel a kamarádů ve vztahu k hazardnímu hráčství.

Zároveň je nutné vzít v úvahu, že díky hazardnímu hráčství si někteří mladí lidé dokáží najít nové kamarády, se kterými mohou pravidelně sdílet svůj zájem o gambling. Především v posledních letech se díky internetu a stále častějšímu přesunu hazardního hraní do virtuálního světa internetu začali vytvářet virtuální hráčské profily, kde jednotliví hráči komunikují mezi sebou. Což obzvláště v době dospívání je pro mladé

jedinice velmi lákavé, jelikož si stále utváří vlastní identitu a místo ve společenském životě. Velmi riziková je v současnosti stále snadná dostupnost hazardu pro neplnoleté občany, obzvláště právě v prostředí internetu. Z odpovědí respondentů vyplývá, že až 65 % z nich má svou první zkušenost s gamblingem před osmnáctým rokem. Značně rizikovým faktorem je téměř nulová možnost kontroly hráčů v tomto virtuálním prostředí, jelikož v dnešní rozšířené informační době mohou hráči provozovat internetový hazard prakticky kdekoliv a snadno ze svých mobilních telefonů. Čehož samozřejmě ve velkém využívají i provozovatelé hazardních společností, které umísťují značné množství svých marketingových aktivit na internetu. Internet, za hlavní zdroj informací v oblasti hraní hazardních her, označilo 248 osob z celkového počtu 287 dotázaných. A osobní zkušenost s hraním hazardu na internetu má 59 % respondentů, kteří již uvedli zkušenost s gamblingem obecně.

V tomto ohledu za nejrizikovější formu hazardu označuje autor této práce i někteří odborníci na tematiku gamblingu provozování kurzového (sportovního) sázení. Která je nebezpečná především z důvodů společenské akceptace. A jak bylo zjištěno i z názorů samotných respondentů, ji mnoho mladistvých nepovažuje za hazardní hraní. Zároveň kurzové sázky patří mezi nejčastější formu hazardního hráčství u námi zkoumané skupiny občanů. Kdy z řad respondentů se zkušeností s hazardem zvolilo možnost kurzového sázení 82 %. Možnosti prevence proti online sportovnímu sázení a jeho propojení se sportem jsou především v regulaci byznysu, za pomoci omezení marketingových aktivit, které často bývají propojené se sponzorstvím. Další možností je přejmenování sázkových kanceláří na hazardní společnosti, aby byly snadněji rozeznatelné (Ambrož a kol., 2018).

Jak již bylo uvedeno v podkapitole Kurzové sázení, tato forma hazardního hráčství představuje značné riziko pro samotný sport. Jelikož už samotná atraktivnost hraní této formy gamblingu je pro mladé sportovce značně rizikovou. Tím spíše když zde existuje možnost následného propadnutí v závislosti na hazardu. Ale je celá varianta dalších negativních stránek, které mohou znamenat značně rizikový faktor pro mládež. Například jedno z negativ, která velmi výrazně zasahuje do dění ve sportovním světě je možná snaha o ovlivňování sportovních výsledků a s tím spojená korupce

ve sportu (Houlihan, 2008). Skutečnost, že mladí sportovci využívají znalosti daného sportovního odvětví k uzavření sázek potvrdilo 61 % dotázaných.

Závěr

Diplomová práce se svým obsahem zaměřila na zkoumání zkušeností mládeže, provozující sportovní aktivity, s hraním hazardních her. Cílem práce bylo zjistit, jak veliký počet mladých lidí, věnujících se sportovním aktivitám má zkušenosti s gamblerským. A také definovat gamblerský jako rizikový faktor pro sportovní mládež. Dílčí cíle práce pak byly zjištění vnímání gamblingu u samotných sportovců v mladém věku a také prozkoumat rozdíly v jednotlivých sportovních odvětvích. Zda například v kolektivních sportech jsou zkušenosti s hazardem větší než u individuálních sportů.

V teoretické části diplomové práce byl v kapitole první definován pojem gambling. Dále byly popsány rizika, která hazardní hraní představují a zmíněna aktuální situace v této oblasti v České republice. Také bylo zabýváno významem samotné hry na běžný život člověka. Kde byly popsány pozitivní i negativní stránky hry, pro vytvoření určité představy, co vede mladé lidi k hraní hazardních her. Pro snadnější porozumění byly zároveň prezentovány nejběžnější a nejpopulárnější formy hazardních her v současnosti. Přičemž snahou bylo zmínit i to, v čem spočívá nejrizikovější faktor u konkrétních forem hazardu pro mládež. Ve druhé kapitole bylo blíže specifikované téma samotného sportu. Kde byl kladen důraz především na současné vnímání sportu a jeho vlivu na dnešní společnost. Blíže rozebírán byl také sport jako výchovný prostředek pro děti a mládež, kde byly opět zmíněny pozitivní stránky, které sport při výchově představuje a zároveň popsána největší rizika. O mládeži jako sociální skupině pak pojednávala kapitola třetí. Která rozebírala vývojové změny, kterými tato sociální skupina prochází a co to pro ni znamená. Důležitou součástí této práce bylo také věkové vymezení mládeže, kdy bylo s oporou o odbornou literaturu stanovené věkové rozmezí a odůvodněno. Součástí třetí kapitoly bylo i postavení gamblingu ve volném čase mládeže a co je může vést, motivovat k jeho provozování. V úvodu práce byla nastíněna možnost

genderového porovnání, zda se hazardním hrám věnují více muži či ženy. Avšak po prostudování již proběhlých výzkumů bylo od tohoto porovnání ustoupeno, jelikož již mnoho empirických šetření prokázalo podstatně vyšší účast mužů u hraní hazardu, než je tomu u žen.

Empirická část diplomové práce byla vytvořena s oporou o teoretické poznatky a informace, které byly zjištěny na základě již uskutečněných zkoumání v České republice i v zahraničí. Výzkumné šetření zjišťovalo zkušenosti mladých sportovců s hazardním hráčstvím a blíže se zabývalo jejich důvody a motivací pro uskutečňování tohoto druhu aktivit. Z důvodu oslovení co největšího počtu respondentů mezi mladými sportujícími bylo zvoleno kvantitativně zaměřené výzkumné šetření. To bylo uskutečněno pomocí nestandardizovaného dotazníku vlastní konstrukce. Nashromážděné údaje byly následně prezentovány pomocí grafů a tabulek. Získané informace potvrdily vysoký počet mladých sportovců se zkušenostmi v oblasti gamblingu. Nejčastější důvody k hraní hazardních her mladistvých sportovců jsou vidina finančního zisku a také zvědavost či experimentování. Za nejčastější zdroj informací o gamblingu byly uváděny internet a informace získané od přátel, kamarádů. Nejčastější zkušenosti mladých sportovců jsou s provozováním kurzového (sportovního) sázení, což dokládá vysokou spojitost se sportovním prostředím.

Závěry této diplomové práce mohou posloužit široké veřejnosti pro konkrétní představu počtu mladých sportovců se zkušenostmi z oblasti gamblingu. Dále údaje z této práce využijí i odborníci, pracující s pojmy hazardní hráčství. Využití by práce mohla najít také u sociálních pracovníků, kteří se zabývají problémy, souvisejícími s tímto sociálně patologickým jevem a závislostmi obecně. Ve sportovním prostředí může práce posloužit především trenérům a vedoucím sportovních klubů, kteří by na základě výsledků této práce mohli lépe pracovat s dětmi a mládeží, především v oblasti prevence škodlivého hráčství. Ale současně může posloužit i samotným sportovcům pro zamyšlení se nad riziky gamblingu. Zároveň by závěry diplomové práce mohly podpořit vyvolání veřejné diskuze na téma gamblérství, čímž by se docílilo provedení rozsáhlejšího výzkumu v této oblasti. Cílem veřejné diskuze by rovněž mělo být nalezení vhodných řešení pro minimalizaci počtu závislých na hazardu a směřování osvěty, prevence se zaměřením na mládež.

Seznam použité literatury

AMBROŽ, Marcel, Ivo VALENTA a Viktor MRAVČÍK. Národní konference Hazardní hraní v České republice v roce 2018. *On-line hraní: společenská akceptace vs. rizika*. Praha: Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky, 2018, **2018**(1), 9.

Bílá kniha o sportu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Brusel: Komise evropských společenství, 2007 [cit. 2018-08-15]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu>

CHOMYNOVÁ, Pavla a Viktor MRAVČÍK. *Zaostřeno: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti* [online]. Praha: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, 2018, 2018(2) [cit. 2018-10-29]. ISSN 2336-824. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/32788/798/Zaostreno_2018-02_narodni%20vyzkum.pdf

ČÍŽEK, Marek. Volnočasové aktivity hráčů florbalu v dorostenecké kategorii. Hradec Králové: Pedagogická fakulta, Univerzity Hradec Králové, 2016. 58 s. Bakalářská práce.

DEDONNO, Michael A. a Douglas K. DETTERMAN. Poker Is a Skill. *Gaming Law Review*. 2008, 12(1), 31-36. DOI: 10.1089/blr.2008.12105. ISSN 1092-1885. Dostupné také z: <http://www.liebertonline.com/doi/abs/10.1089/blr.2008.12105>

Evropská charta sportu. *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy* [online]. Praha: MŠMT, 2002, 19. 2. 2002 [cit. 2018-07-21]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/sport/evropska-charta-sportu>

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 1. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-85931-79-6.

GRIFFITHS, Mark. *Přehled problémového hráčství v Evropě*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2013. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-085-8.

GROLMUSOVÁ, Lucie, Zuzana LEŠTINOVÁ a Jiří BAREŠ. *Koncepční rámec škodlivého hráčství: projekt mezinárodní spolupráce financovaný Centrem pro výzkum problémového hráčství v Ontariu*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2013. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-084-1.

HOULIHAN, Barrie. *Sport and society*. 2nd ed. Los Angeles, CA: SAGE Publications, 2008. ISBN 9781412921367.

HRČKA, Jozef, MICHAL, Jiří, ed. *Acta Universitatis Matthiae Belii. Telesná výchova a šport: telesná výchova a šport*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Pedagogická fakulta, 2002, 105 s. štvrté. ISBN 80-8055-727-6.

IYER, Kedar a Chris DANNEN. Gambling. IYER, Kedar a Chris DANNEN. *Building Games with Ethereum Smart Contracts* [online]. 1. Berkeley, CA: Apress, 2018, 2018-05-25, s. 245-260 [cit. 2018-11-12]. DOI: 10.1007/978-1-4842-3492-1_11. ISBN 978-1-4842-3491-4. Dostupné z: http://link.springer.com/10.1007/978-1-4842-3492-1_11

Informativní přehled technických herních zařízení. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha: odbor 34 - Státní dozor nad hazardními hrami, 2018 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/prehledy-technickyh-hernich-zarizeni-he/2018/informativni-prehled-povolonych-zarizeni-31358>

JOHANSSON, Agneta a K Gunnar GÖTESTAM. Gambling and problematic gambling with money among Norwegian youth (12-18 years). *Nordic Journal of Psychiatry*. 2009, 57(4), 317-321. DOI: 10.1080/08039480310002129. ISSN 0803-9488. Dostupné také z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/08039480310002129>

KÁBRT, Milan. Aplikovaná statistika: Test chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce. *Aplikovaná statistika: Test chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce* [online]. Hradec Králové: Univerzita Hradec Králové, 2011, 2011 [cit. 2018-11-21]. Dostupné z: <http://www.milankabrt.cz/testNezavislosti/index.php>

KOHOUTEK, Rudolf. Psychologie v teorii a praxi: Vývojově psychologická teorie S. Freuda, E. H. Eriksona, J. Piaget a a L. Kohlberga [online]. 2010 [cit. 2018-06-07]. Dostupné z: <http://rudolfkohoutek.blog.cz/1002/vyvojove-psychologicke-teorie>

KRAUS, Blahoslav. *Životní styl současné české rodiny*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. ISBN 978-80-7435-544-8.

LIVINGSTONE, Sonia M. *Young people and new media: childhood and the changing media environment*. 1. Thousand Oaks, Calif.: SAGE, 2002. ISBN 07-619-6467-3.

MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., upr. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8747-7.

MALACH, Josef. *Teorie metodiky výchovy*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. ISBN 978-80-86723-29-7.

MCMULLAN, John L. a Melissa KERVIN. Selling Internet Gambling: Advertising, New Media and the Content of Poker Promotion. *International Journal of Mental Health and Addiction*. 2012, 10(5), 622-645. DOI: 10.1007/s11469-011-9336-3. ISSN 1557-1874. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s11469-011-9336-3>

Mezinárodní statistická klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů: MKN-10 : desátá revize : aktualizovaná druhá verze k 1.1.2009. 2., aktualiz. vyd. Praha: Bomton Agency, 2008-. ISBN 978-80-904259-0-3. Dostupné z: <http://www.uzis.cz/cz/mkn/index.html>

MRAVČÍK, Viktor. *Zaostřeno: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2016, 2016(5) [cit. 2018-10-18]. ISSN 2336-824. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/32196/734/zaostreno_2016-05_v03.pdf

Nález Ústavního soudu. In: Brno: Ústavní soud, 2014, ročník 2014, číslo 6. Dostupné také z: https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/ustavni_soud_www/Aktualne_prilohy/2013_04_11_aktualita.pdf

NEŠPOR, Karel a kol. *Jak překonat hazard: prevence, krátká intervence a léčba*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0009-3.

NEŠPOR, Karel a Ladislav CSÉMY. *Léčba a prevence závislosti: příručka pro praxi*. Praha: Psychiatrické centrum, 1996. ISBN 80-851-2152-2.

NEŠPOR, Karel. *Už jsem prohrál dost* [online]. 2. Aktualizovaná internetová verze knihy pro patologické hráče. Praha: Sportpropag, 2012, 97 s. [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: www.drnespor.eu

NĚMEC, Jiří. *Hra a volný čas v 21. století*. Olomouc, Volný čas a jeho současné problémy, s. 83-91, 2002. Olomouc: Hanex Olomouc, 2002. ISBN 80-85783-37-1.

PATOČKA, Jan, POLÍVKA, Jiří, ed. *Platónova péče o duši a spravedlivý stát: [přednášky k antické filosofii IV]*. Praha: OIKOYMENH, 2012. ISBN 978-80-7007-374-2.

PRUNNER, Pavel. *Gamblerství, aneb, Ztráta svobody*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-452-7.

PRUNNER, Pavel. *Psychologie gamblerství, aneb, Sázka na štěstí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 273 s. ISBN 978-80-7380-074-1.

Přehled výsledků provozování loterií a jiných podobných her za rok 2016. *Ministerstvo financí České republiky* [online]. Praha, 2017 [cit. 2018-05-18]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/hazardni-hry/prehledy-a-statistiky/vysledky-z-provozovani/2017/hodnoceni-vysledku-provozovani-loterii-2016-29248>

REITH, Gerda. Techno economic systems and excessive consumption: a political economy of 'pathological' gambling. *The British Journal of Sociology*. 2013, 64(4), 717-738. DOI: 10.1111/1468-4446.12050. ISSN 00071315. Dostupné také z: <http://doi.wiley.com/10.1111/1468-4446.12050>

SAK, Petr a Karolína KOLESÁROVÁ. *Mládež na křižovatce: sociologická analýza postavení mládeže ve společnosti a její úlohy v procesech evropeizace a informatizace*. Praha: Svoboda Servis, 2004. ISBN 80-86320-33-2.

SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-722-9042-8.

SEDLÁČEK, Václav. *Sport jako poslání a ekonomická aktivita jedince*. Brno, 2013. Diplomová práce. MASARYKOVA UNIVERZITA Fakulta sportovních studií. Vedoucí práce Mgr. Oldřich Racek, Ph.D.

SEKOT, Aleš. *Sociologické problémy sportu*. Praha: Grada, 2008. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-2562-8.

SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-047-6.

Slepička, P., & Slepičková, I. (2002). *Sport z pohledu české společnosti I*. Praha: Česká kinantropologická společnost 6, 1

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-1039-6.

VACEK, Jaroslav. *Identifikace a řešení rizik spojených s hraním hazardních her: příručka pro obce a jejich zastupitele*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2014. Metodika (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-102-2.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

VELÍMOVÁ, Š.: *Patologické hráčství a osobnost gamblera: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra rodinné výchovy a výchovy ke zdraví, 2010, 87 l. Vedoucí diplomové práce: RNDr. Alice Prokopová, PhD.

WANG, Philip. What is Gambling Disorder? *American Psychiatric Association* [online]. 2016, 2016 [cit. 2018-03-14]. Dostupné z: <https://www.psychiatry.org/patients-families/gambling-disorder/what-is-gambling-disorder>

WILLIAMS, Robert, Beverly L WEST a Robert I SIMPSON. *Prevence problémového hráčství: komplexní přehled důkazů a zjištěné dobré praxe*. Praha: Úřad vlády České republiky, c2014. Monografie (Úřad vlády České republiky). ISBN 978-80-7440-096-4.

Zákon č. 202/1990 Sb. Zákon České národní rady o loteriích a jiných podobných hrách. In: *Zákony pro lidi* [online]. 2018 [cit. 2018-08-11]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1990-202>

Zákon č. 218/2003 Sb. Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů. In: *Zákony pro lidi* [online]. 2018 [cit.

2018-09-07].

Dostupné

z:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003218?text=obdob%C3%AD%20%C3%BApln%C3%A9%20trestn%C3%AD%20neodpov%C4%9Bdnosti#cast1>

ZÁRUBA, David. *Patologické hráčství a rizika internet gamblingu*. Pardubice, 2016. Diplomová práce. Univerzita Pardubice.

Seznam grafů a tabulek

Graf číslo 1: Věk respondentů	50
Graf číslo 2: Sporty respondentů	51
Graf číslo 3: Zdroj informací respondentů	53
Graf číslo 4: Zkušenost s gamblingem	54
Graf číslo 5: Nejužívanější formy hazardu	55
Graf číslo 6: Důvody k vyzkoušení hazardu	56
Graf číslo 7: Věk při první zkušenosti s hazardem	57
Graf číslo 8: Individuální hraní hazardu	57
Graf číslo 9: Uzavření sázek na provozovaný sport	58
Graf číslo 10: Zkušenosti s internetovým hazardem	59
Graf číslo 11: Vztah respondentů k hazardu	60
Graf číslo 12: Tematika gamblingu při sportu	60
Tabulka č. 1: Vztah jedince k hazardu (Nešpor, 2011, s. 16)	11
Tabulka 2: Přehled výsledků z provozování loterií a jiných podobných her za roky 2012-2016 (v Kč)	22
Tabulka 3: Četnost zkušeností respondentů s hazardem	63
Tabulka 4: Zkušenost s hazardem a internetový hazard	64
Tabulka 5: Četnost konzultací gamblingu a sportovní výsledků	65
Tabulka 6: Zkušenosti s hraním hazardu	67
Tabulka 7: Věk respondentů a jejich věk při první zkušenosti s hazardem	68

Seznam příloh

Příloha A – Dotazník vlastní konstrukce využitý pro účely empirického šetření.

Příloha B - Výpočty k hypotéze H2.

Příloha C – Výpočty k hypotéza H5.

Příloha D - Výpočty k hypotéze H6.

Příloha A

Dotazník

Vážení respondenti,

tento dotazník je součástí mé diplomové práce, která představuje završení mého studia oboru Sociální pedagogiky na Univerzitě Hradec Králové. Cílem mé práce je zjištění četnosti a zkušeností s gamblerským u mladých sportovců. Budu rád, když budete mít zájem podílet se na mé práci tím, že dotazník vyplníte.

Dotazník je anonymní a bude sloužit pouze účelům diplomové práce. Pokud budete mít zájem se s výsledky seznámit, budete je mít k dispozici u svého trenéra nebo přímo u mě.

Děkuji Vám za spolupráci.

Bc. Marek Čížek

student Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové

1. Kolik je Vám let?.....

2. Tvé pohlaví? Muž Žena

3. Jaké sporty provozujete?

4. Z jakých zdrojů získáváte nejvíce informací o gamblingu?

a) V rodině

b) Od kamarádů

c) V práci/ na brigádě

d) Internet a jiná média

e) Od spolužáků

f) Jinde

5. Zkusil/a jste někdy nějakou formu hazardní hry?

a) Ano vícekrát

b) Ano, ale pouze jednou jako experiment

c) Ne, nikdy

Pokud jsi odpověděl/a na předcházející otázku záporně, prosím přejdi k otázce číslo 13

6. Jaké druhy hazardních her jste již vyzkoušel?

a) Herní automaty, ruleta

b) Karetní hry

c) Kurzové (sportovní) sázky

d) Loterie

e) Bingo nebo kostky

f) nákup akcií na burze, trhu s komoditami apod.

g) Jiné.....

7. Z jakého důvodu jste hru zkusil/a?

a) doporučení od přátel/kamarádů

b) z nudy, chtěl/a jsem zkusit něco nového

c) experiment, zvědavost

d) vidina finanční výhry

e) odreagování od osobních problémů

f) touha zkusit něco zakázaného

8. V kolika letech jste poprvé zkusil hazardní hru?

9. Provozoval/a jste hazardní hraní pouze sám/sama individuálně?

a) ano b) ne c) spíše ano d) spíše ne

10. Vsadil jste si někdy na sport, který provozuješ? a) ano b) ne

11. Máte osobní zkušenost s hraním hazardních her na internetu? a) ano b) ne

Pokud ano - 12. Využil jste někdy možnosti hraní hazardní hry na internetu před dovršením 18 let? a) ano b) ne

13. Litoval/a jste někdy při sledování hry, že jste neuzavřel sázku, poté co jste trefil správný výsledek?

a) ano, velmi často b) ano c) nikdy

14. Sledoval/a jste pravidelně sportovní výsledky a konzultoval/a je s přáteli?

a) ano b) ne

15. Probíral/a jste na tréninku se spoluhráči/kolegy z oddílu hazardní hraní nebo možnosti sportovního sázení?

a) Ano, ale pouze sportovní sázení b) Ano c) ne

16. Doplňte cokoliv, co Vás o hazardním hraní a propojenosti se sportem napadne?

.....
.....
.....

Příloha B

Výpočet k Hypotéza H2: Existuje statisticky významný vztah mezi hraním hazardních her na internetu a respondenty, kteří mají zkušenost s gamblingem.

Skutečné četnosti

	Jedna zkušenost	Více zkušeností	n _j
Ano	31	113	144
Ne	38	61	99
n _i	69	174	243

Očekávané četnosti

	Jedna zkušenost	Více zkušeností	n _j
Ano	40.89	103.11	144
Ne	28.11	70.89	99
n _i	69	174	243

Vzor pro výpočet $\chi^2 = n * [(A * D - C * B)^2 : (A + C) * (B + D) * (A + D) * (C + D)]$

$$\chi^2 = 243 * [31 * 61 - 38 * 113]^2 : 69 * 174 * 144 * 99$$

$$\chi^2 = 243 * (1891 - 4294)^2 : 171157536$$

$$\chi^2 = 243 * 5774409 : 171157536$$

$$\chi^2 = 1403181387 : 171157536$$

$$\chi^2 = 8,198$$

Kritická hodnota:

Ke kontingenční tabulce o dvou sloupcích a dvou řádcích náleží počet stupňů volnosti $f = 1$. Výpočet kritické hodnoty $\chi^2 = 0,05 (1) = 3,841$
 $\chi_{(1-\alpha); df} = \mathbf{3.841}$

Rozhodnutí:

Na hladině významnosti 5 % nulovou hypotézu (H_0) o nezávislosti jednotlivých znaků zamítáme a přijímáme hypotézu H_1 , která nám říká, že zde určitá závislost existuje.

Příloha C

Výpočet k nulové hypotéze H_{50} : Neexistuje statisticky významný vztah mezi sportovci, provozující kolektivní sport a četností hraní hazardních her.

Skutečné četnosti

Hraní hazardu	Individuální sport	Kolektivní sport	$n_{.j}$
Ano vícekrát	153	21	174
Ano jednou	60	9	69
Ne	39	5	44
$n_{i\cdot}$	252	35	287

Očekávané četnosti

Hraní hazardu	Individuální sport	Kolektivní sport	$n_{.j}$
Ano vícekrát	152.78	21.22	174
Ano jednou	60.59	8.41	69
Ne	38.63	5.37	44
$n_{i\cdot}$	252	35	287

Pro další postup je nutné vytvoření dílčího chí-kvadrátu, který se vypočítá: $\chi = (P - O) * (P - O) / O$, kdy P je pozorovaná četnost, O očekávaná četnost. Pro tento výpočet bylo využito aplikace pro výpočet Test chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce (Kábrt, 2011).

testové kritérium:

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium: Vypočítaná hodnota $\chi^2 (0,079)$

Kritická hodnota: Ke kontingenční tabulce o dvou sloupcích a třech řádcích náleží počet stupňů volnosti $f = 2$. Ten byl spočítán dosazením do vzorce pro příslušný stupeň volnosti $f = (ř-1) \cdot (s-1)$. Kdy písmeno (ř) reprezentuje řádky a písmeno (s) sloupce

$$f = (3-1) \cdot (2-1) = 2 \cdot 1 = 2$$

kritická hodnota z tabulek je $\chi^2_{0,05} (2) = 5,991$

Což odpovídá při hladině významnosti 0,05 (5 %) kritické hodnotě $X^2 = \chi^2_{0,05} (2) = 5,991$.

$\chi_{(1-\alpha); df} = 5.991$

Rozhodnutí:

Vypočítaná hodnota $\chi^2 (0,079) < \chi^2_{0,05} (2) = 5,991$

Příloha D

Výpočet k hypotéze H6: Existuje statisticky významný vztah mezi věkem respondentů a mezi věkem při první zkušenosti s hazardním hraním.

Skutečné četnosti

Věk	15.- 17. let.	18.- 20. let.	21.- 23. let	24.- 26. let.	n _j
Věk první zkušenosti					
11. - 13. let	6	8	5	3	22
14. - 16. let.	16	33	27	23	99
17. – 19. let	19	28	24	31	102
20. - 22. let.	2	8	4	6	20
n _i .	43	77	60	63	243

Očekávané četnosti

Věk	15.- 17. let.	18.- 20. let.	21.- 23. let	24.- 26. let.	n _j
Věk první zkušenosti					
11. - 13. let	3.89	6.97	5.43	5.7	22
14. - 16. let.	17.52	31.37	24.44	25.67	99
17. – 19. let	18.05	32.32	25.19	26.44	102
20. - 22. let.	3.54	6.34	4.94	5.19	20
n _i .	43	77	60	63	243

Pro další postup je nutné vytvoření dílčího chí-kvadrátu, který se vypočítá: $\chi = (P-O) * (P-O) / O$, kdy P je pozorovaná četnost, O očekávaná četnost. Pro tento výpočet bylo

využito aplikace pro výpočet Test chí-kvadrát nezávislosti v kontingenční tabulce (Kábrt, 2011).

Po dosazení do vzorce vychází testové kritérium $X^2 = 6,252$

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

Kritická hodnota: Ke kontingenční tabulce o čtyřech sloupcích a čtyřech řádcích náleží počet stupňů volnosti $f = 9$. Ten byl spočítán dosazením do vzorce pro příslušný stupeň volnosti $f = (r-1) * (s-1)$.

$$f = (4-1) * (4-1) = 3 * 3 = 9$$

Kritická hodnota:

Což odpovídá při hladině významnosti 0,05 (5 %) kritické hodnotě $X^2_{0,05}(9) = \mathbf{16.919}$

Rozhodnutí:

$$\mathbf{X^2 = 6,252 < X^2_{0,05}(9) = 16.919}$$